

Výbor NR SR pre pôdohospodárstvo a životné prostredie
Jaroslav Karahuta, MVDr.
Predseda výboru
Námestie Alexandra Dubčeka 1
812 80 Bratislava 1

OTVORENÝ LIST

V Liptovskom Mikuláši 11.augusta 2022

Vec: Prehľad spojený s novelou zákona 543/2002 Z.z. za posledné tri roky

Vážený pán predseda,

Posledný útok medveďa na človeka 1.augusta 2022 a rozsiahly požiar na viac ako 1000 ha lesov v Českom Švajčiarsku a drobné požiare v SR v lesoch majú jeden spoločný menovateľ. Tým je zavedená anarchia do lesov v podobe presadzovania takzvaného bezsáhu kombinovanú s porušením hierarchie v organizácii lesa pri spôsobe ochrany, kde v hierarchii nižšie organizmy majú vyššiu ochranu ako dominantný organizmus lesa, ktorým je strom. Tým bolo dosiahnuté, že v prípade smrekových lesov bola funkcia lykožrúta ako sanitára lesa zmeneného na predátora smrečín alebo ak chcete na biologickú zbraň, ktorou anarchisti útočia na smrekové lesy. Podobne funkcia medveďa, udržiavajúceho rovnováhu v ekologických systémoch lesa zvlášť v potravinovom reťazci dosiahli anarchisti jeho premnožením, že došlo k výraznej nerovnováhe v potravinovom reťazci lesa, kde zmizol mravec fornica, ktorý pôsobil ako sanitár či predátor pre kliešte a zároveň slúžil ako základná potrava pre kuriatka hlucháňa. Stratou naučenej vlastnosti, ktorá zmenila medveďa z dravej šelmy na plachú, kedy medveď netoleroval pachovú stopu človeka, došlo ako dôsledok celoročnej ochrany medveďa bez jeho regulačného odstrelu v kombinácii s premnožením k tolerancii pachovej stopy človeka s dôsledkom otvorenia areálu medveďa pôvodne s plochou 1 288 000 ha a od roku 2008 je zaznamenaný výrazný nárast útokov medveďa na človeka s ťažkými ubliženiami na zdraví a v jednom prípade aj s usmrtením človeka. V SR je možné sledovať celý rad zmien v zákonoch ako aj ich dezinterpretáciu cez naivný spôsob riadenia rizík v jednoduchom systéme príčina – následok, ktorý neumožňuje cielené znížovanie rizík tak, ako to poskytujú nástroje modelov komplexných adaptívnych systémov, stresových a bezpečnostných štruktúrovaných modelov či scenárov. Vrcholiace snahy anarchistov sú v SR premietnuté aj do zákonov, či už priamo alebo zanedbaním povinností pri vytváraní naviazanej legislatívy v podobe vyhlášok na zákon 543/2002 Z.z. V roku 2019 došlo k *cielenému znefunkčneniu §29 písma d) zákona 543/2002 Z.z.* Od vzniku zákona 543/2002 Z.z. došlo k zanedbaniu povinnosti špecifikovať konkrétné riziká spojené s ekologickými systémami životného prostredia v stave, kedy sa dostanú do kritického bodu zvratu negatívnej spätnej väzby na pozitívnu s príslušným stanovením typov rizík (popísané v §29 písma d)) a s popisom dostačne presne záväzného spôsobu riešenia konkrétnego rizika a jeho prevencie v podobe odstraňovania prechodných a trvalých alostatických záťaží ako súčasť udržania ekologických systémov lesa v stabilnom stave negatívnych spätných väzieb.

V prílohe Vám zasielam materiál, ktorý som zaslal pani generálnej riaditeľke Ing. Kataríne Butkovskej, kde som zosumarizoval obsah listov, ktoré sme si vymenili a popísal som aj model arizácie lesa, ktorý vyplýva z rozbehnutých procesov, pričom je možné konštatovať, že sa jedná o vysoko sofistikované procesy, ktoré je možné pochopiť len z úrovne znalostí viacerých disciplín, zvlášť **kapitálového trhu a zo znalosti modelov živých systémov vo väzbe na štatistickú povahu procesov rizík spustených cez sily prírody.**

Dnes ako poľnohospodár určite zistujete, že *pokiaľ les nevyprodukuje vodu a poľnohospodári nebudú mať k dispozícii dostatočné zdroje vody, nebude ani produkcie na poliach*. Riziko, že prídeme o ďalšie zdroje vody vyplýva jednak z *neriešeného rizika požiarov a aj z projektu pod názvom „Projekt ochrany prírodnej rezervácie Pralesy Slovenska*, kde rôzne lokality so zdrojmi vody boli prevedené z nižších stupňov ochrany do piateho stupňa, ktoré je obhospodarovane známym odborným nezmyslom nazývaným „*bez zásah*¹“.

Podstatou tejto anarchie, súčasťou ktorej je aj sabotáž (v zmysle Kaplanových štruktúrovaných bezpečnostných modelov²), je **štatistická pravdepodobnosť fluktuácie sôl prírody**, ktorá sa využíva na deštrukciu lesa a jeho ekologických systémov v naivných argumentoch, ktoré sú postupne realizované v znení zákonov a následne cez ich účelovú interpretáciu v podobe usmernení z úrovne MŽP. Samotné opatrenia vydávané za ochranu prírody sú konštruované na základe narušenia hierarchie lesa, ktoré nerešpektujú, že ústredným organizmom je strom. So štatistickou pravdepodobnosťou sú a budú tieto lesy likvidované cez:

1. *vetrovú kalamitu ako primárny deštrukčný činiteľ s charakterom „vyšej moci“ a následne cez*
2. *kalamitu vyvolanú biotickým činiteľom ako sekundárnu kalamitu v režime bez zásahu*
3. *poprípade požiare opäť ako dôsledok správy územia v režime bez zásahu*

Stratou lesa dôjde k deštrukcii podmienok umožňujúcich vznik lokálnych, časovo ohraňičených biotických púmp³, ktoré zabezpečovali, že pevnina v danej lokalite bola dotovaná vodou z oceánskeho prúdenia. Vyschnuté riečišta je možné vidieť napríklad pri Jamskom plese ako dôsledok bez zásahu pri neriešení polomov a následných lykožrútových kalamít v TANAPe. Ale aj súčasné sucho s deficitom vláhy ukazuje, že vyschýnajú úplne aj väčšie riečky, akou je napríklad Rajčianka. Problémom je aj, ak dôjde k takému zníženiu prietokov v rieках a potoch, kde sice voda ešte prúdi, ale stratila kyslík a dochádza k hromadným úhynom rýb a živočíchov. Typický príklad predstavuje významne znížený prítok priehrady Ružin s následkom hromadného úhynu rýb.

Naivní ochranári pokladajú oblačnosť a dážď v Tatrách za zázrak. To, že je to skonštruované tepelné čerpadlo prírodou zaistujúce transfer tepla z prízemných vrstiev zeme do výšok 2000 metrov a viac a tým ochladzuje územie im uniká a radšej hľadajú argumenty v klimatických zmenách. Jednoduchý výpočet podľa Strahlerovho modelu ale hovorí, že v polome alebo vyschnutom lese narastá teplota o 2°C až 4 °C na 98% v dôsledku zmeny lokálneho albeda a len maximálne 2% z pozorovaného nárastu teploty je možné pripísť rastu emisií v ovzduší. **Výpočet indikuje, že strata lesa v rozsahu cca 23 mil. m³ živých stromov spôsobuje nárast teploty na území SR o 0,6 až 1 °C**, čo je približne nárast teploty v SR nad svetovým priemerom. V ocenení znalca Simona ekologických

¹ Bez zásah proste nerešpektuje kritický bod, v ktorom sa negatívna spätná väzba stresového systému preklápa do pozitívnej spätnej väzby a dochádza k neodvratnej deštrukcii lesa pod vplyvom stresora, nech už je stresorom biotický alebo abiotický činiteľ. Bez externej práce nie je možné zvrátiť stav a ustanoviť opäť negatívnu spätnú väzbu, čo je úlohou lesníkov.

²Kaplan, S. V. (1999). *New tools for failure and risk analysis: anticipatory failure determination (afd) and the theory of scenario structuring*. Southfield: Ideation International .

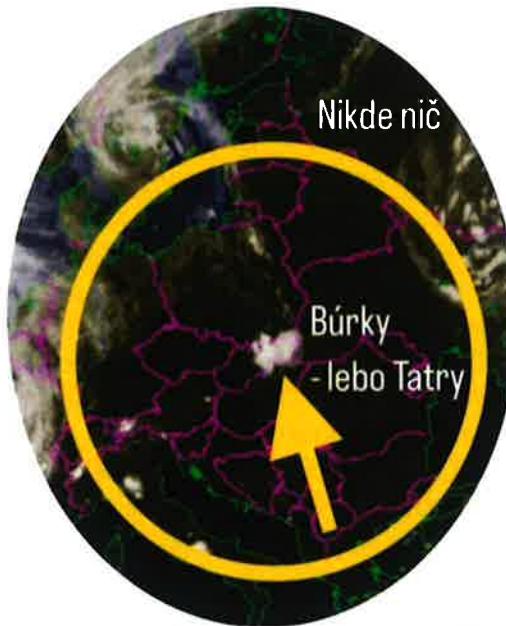
³ Makarieva, A. G. (2007). Biotic pump of atmospheric moisture as driver of the hydrological cycle on land. *Hydrology and Earth Systems Science*, 11(1013-1033).

služieb smrekového lesa by tát strata znamenala ekonomickú stratu v ekologických službách lesa na úrovni 23 miliárd €.

Na obrázku z druhice, publikovaný pánom Wiezikom vidno, že Tatranská klíma je špecifikom v Európe. Vysoké Tatry sú si schopné udržať oblačnosť a dážď aj v prípade, ak oceánske prúdenie neobsahuje podmienky na samostatnú zrážkovú činnosť. Fyzikálnej podstatou Tatranskej klímy je biotická pumpa, ktorá sa za normálnych okolností sformuje okolo Troch zamrznutých, zhruba v čase od 12 do 15. mája a trvá zvyčajne nepretržite do Babieho leta. V čase nenarušených biotopov lesa začínalo Babie leto v polovici októbra. To bolo vtedy, keď mal TANAP približne 12 miliónov živých stromov. Strata 5 miliónov stromov mala za následok vyčerpanie vody v území po zime a teda skorší rozpad biotickej pumpy už v polovici augusta. Dorastaním vysadeného lesa sa postupne predĺžuje čas, kedy je biotická pumpa sformovaná. V závislosti od aktuálnych pomerov, v posledných rokoch je biotická pumpa udržiavaná v chode do konca septembra s presahom do októbra. Je predpoklad, že dorastaním a teda zvýšenie objemu živých stromov a lesa ako takého, mohutnosť tejto ekologickej služby lesa bude zabezpečovať obnovovanie zásob spodných vôd a zvyšovanie prietokov v rieках. Je zrejmé, že Vysoké Tatry majú vhodnú výšku na sformovanie a dlhodobé udržanie biotickej pumpy, čo je mechanizmus, ktorý zabezpečuje, že **oceánske prúdenie dotuje vodou pevninu a tým vzniká zásoba spodných a povrchových vôd**. Narušenie lesa v SR v rozsahu 76 000 ha merané v roku 2019 satelitmi GFW hovorí zároveň o strate chladiaceho výkonu stromov o výkon na úrovni 400 elektrární Mochovce. Rozpad biotickej pumpy zároveň spôsobuje, že cez zníženie výparu je odčerpávaná voda z pevniny, jednoducho preto, lebo nedochádza ku dostatočnej kondenzácii párov. Termické sily udržia kvapôčky vody v oblakoch, pričom tiaž kvapôčok nie je dostatočná na prekonanie termických síl a teda nevzniká dážď. Výsledkom je, že **oceánske prúdenie odvádzza vodu z pevniny do oceánov**. To, čo v súčasnosti pozorujeme je dôsledkom kombinácie mnohých javov, **jedným z rozhodujúcich je preťažba lesa v rokoch 2010 až 2019**.

V modeli arizácie lesa a vody (les ako zdroj vody, čo je ekologická služba lesa) sú použité biotické činitele akým je lykožrút na vyvolanie sekundárnej lykožrútovej kalamity a čo je tragické, na novelu 543/2002 Z.z. z roku 2019 je naviazané Usmernenie GR Butkovskej, MŽP z mája 2020, **ktorou aplikáciou došlo k zabezpečeniu udržiavania v chode reprodukciu rojov lykožrúta**. Ak sa začítate do Vyhlášky 101/1996 Sb., zistíte, že problém lykožrúta je problémom narátať päť metrov kubických dreva napadnutých lykožrútom na piatich hektároch lesa za rok, **proste je to problém narátať do päť**. To, o čom sa nediskutuje ale o to je to realitu, je **vyvolaný rast rizika spojeného s požiarom v lese**. Naivné chápanie rizika v systéme príčiny a následku znamená, že ak nehorí, riziko požiaru neexistuje. SHMÚ sice vyhlasuje stupne rizík, ale len z pohľadu zrážkovej činnosti, čo je skutočne málo. Stratu vody v krajinе ako dôsledok vetrových či lykožrútových kalamít táto metodika nezhŕňa, **v opačnom prípade by zrejme muselo dôjsť k automatickému vyhlasovaniu polomov či vyschnutých lesov za územia so zvýšeným rizikom požiaru s následnou povinnosťou správcu územia stav riešiť a vrátiť riziko do pôvodného stavu nenarušeného lesa**. V modeli cez teóriu chaosu vieme, že aj malá zmena parametru mení celý systém. **Preto strata vody v rozsahu cca 100 m³ v jednom hektári polomu či vyschnutého lesa predstavuje kritickú zmenu chovania sa chaotického systému nazванého les**. Miesto toho, ak vznikne polom, ešte aj dnes ponechávame časť polomu v režime bez zásahu s cieľom

rozmnožiť lykožrúta a zničiť zbytok lesa tak, ako je to realizované opäťovne v polome Čierneho Váhu na troch lokalitách. *Z lykožrúta bol vytvorený mor na les a lykožrút sa nijak neliší od biologickej zbrane. Požiare v lese sú už len dôsledkom tejto anarchie zavedených do procesov prírody.* Je neuveriteľné čítať na sociálnych sieťach, že sa nájdú experti, ktorí obhajujú požiar v podmienkach SR ako súčasť procesov prírody.

Problém preťažby v lesoch je problémom politickým. V zásade je požitý systém, ktorý Milgram nazval „Podriadený autorite“. Ak v roku 2011 odborníci NLC stanovili ročnú ťažbu na 6,7 až 6,8 mil. m³ ročne pre decénium 2010 až 2019 na základe inventúry zásob lesa z roku 2005 známej ako NIML1, ako je možné, že v roku 2017 to isté NLC vydá novú inventúru zásob lesa a tvrdí, že je možné ťažiť temer o 50% viacej, ako boli pôvodne stanovené objemy ťažieb? Kde sa vzal tento dodatočný les? Bližšia analýza textu ale hovorí, že v NIML2 došlo k použitiu metodiky s 68% tnou spoľahlivosťou. Jednoduchý prepočet NIML2 x 0,68 ~ NIML1 a záhada je vyriešená. Aj preto až dodatočne vydala NLC správu, že len v smrekových lesoch došlo za decénium 2010 až 2019 k preťažbe 11,3 mil. m³. Na základe satelitov GFW je možné očakávať, že aj v listnatých lesoch bude podobný stav a teda odhadovaná preťažba na úrovni 23 mil. m³, vyplývajúca aj z výpočtov ročných ťažieb sa naplní. *Asi všetci chápeme, že sa nejedná o odborné rozhodnutie lesníkov ale o politické rozhodnutie v režime politik sponzor či oligarcha, presne tak, ako o tom hovorí minister Ján Budaj v svojom kritickom statuse na FB zo dňa 29. júla 2022.* Výpočty hovoria, že preťažba na úrovni 23 mil. m³ spôsobuje stratu chladiaceho výkonu na úrovni 400 elektrární Mochovce, čo môže viest k rastu teploty v rozmedzí od 0,6 do 1 °C. Znižený výpar ako dôsledok rozpadu biotickej pumpy spôsobuje, že pevnina dotuje vodou oceánske prúdenie a pevnina stráca vodu. Čo sa týka smrekových lesov, základným problémom je cielený rozvoj lykožrútovej kalamity, založený ponechaním 600 000 m³ vetrového polomu, ktorý v kombinácii s blokádou v apríli roku 2007 vyvolal rozsiahlu sekundárnu kalamitu. Znižením lokálnych cien dreva prišla prvovýroba o významné zdroje na úrovni miliárd € počas decenia 2010 až 2019. Podobne je to s praxou, kedy prvovýroba neobdržala platby za ekologické služby lesa, hoci to tvorí zvyčajne až 2/3tiny príjmov lesníkov, viď prax v Rakúsku a pod.

Problém spojený s použitím medveďa v podobe biologickej zbrane na pracovníkov lesa, na vidieckych obyvateľov či na turistov je problémom, ktorý využíva povahu štatistického charakteru, ktorý má útok medveďa na človeka. Je zrejmé, že momentálne riešenie má naivný charakter – kým k útoku nedôjde, tak riziko neexistuje.

Vzhľadom na to, že materiál, ktorý popisuje riziká spolužitia medveďa a človeka v SR už existuje dva roky a jeho nová verzia bola doplnená o vysvetlenie podstaty vzniku populácie plachého medveďa cez neurobiológiu, len stručne zhrniem celú problematiku.

Bežná populácia medveďa hnédého je populáciou dravej šelmy, ktorá ako každý cicavec má k dispozícii sedem geneticky vrodených základných inštinktov, ktoré riadia medveďa. Nad základnou rovinou existuje rovina emócií, ktorých úlohou je riadenie inštinktov, zodpovedných aj za fyziologické riadenie organizmu. Pokiaľ sa medveď pohybuje v prírode s hustotou populácie 10 000 ha na jeden kus a viac, inštinkt strachu nemá svoju riadiacu regulačnú funkciu zabezpečovanú človekom a teda medveď nepociťuje strach z človeka. Naopak, ak je medveď stlačený na obmedzené územie a navyše intenzívne redukovaná populácia, *sú to poľovníci, ktorí pre zbytok populácie vytvorili regulačný mechanizmus v podobe pachovej stopy človeka, ktorá aktivuje emóciu strachu v medveďovi* – medveď s touto regulačnou funkciou sa stáva plachým. Vtedy medveď nie je schopný tolerovať pachovú stopu človeka a teda vyhýba sa turistickým chodníkom a vyhýba sa aj poliam s poľnohospodárskou produkciou a intravilánom obcí. Pachová stopa človeka uzatvára medveďa do areálu vhodného pre jeho život a navyše aktivuje dve autoregulačné funkcie:

1. medvedice redukujú počet mláďat vo vrhu na jedno až dve medvieďatá ako dôsledok limitovanej dostupnosti zdrojov potravy
2. inštinkt slasti motivuje samca k zabitiu medvieďat a je úspešný ako dôsledok limitovaného areálu ohraničeného pachovou stopou človeka

Tieto dve autoregulačné funkcie redukujú ročný prírastok 30% pre populáciu medveďov s pomerom samec : samici 2:3 na interval 10% až 15%.

Akonáhle sa ale porušia regulačné nástroje v podobe lovú na medveda a medved' začne tolerovať pachovú stopu človeka, v podmienkach SR sa začne uzatvorený areál otvárať a autoregulačné funkcie oslabovať tak, že ročný prírastok sa mení na interval 15% až 30% ako dôsledok dostatočného prístupu potravy z poľnohospodárskej produkcie , čo spôsobuje nárast počtu mláďať v jednom vrhu na 3 až 4 ks, ojedinele päť a pokles úspešnosti zabijania medvieďať samcom. Podobne otvorenie areálu umožňuje medvedici ochrániť mláďaťa únikom pred medvedom.

Naša regresná analýza z údajov získaných prof. Paule a kol., ktorá stanovuje pre rok 2014 počet medveďov 1 256 (+/-) 233 ks hovorí, že od počtu 600 ks medveďov a viac sa uzatvorený areál medveda, stanovený pre SR na 1 288 000 ha, postupne otvára a od počtu 800 ks nastávajú sporadické kontakty medveda s človekom, ***pričom pri prekročení 1000 ks dochádza už k útokom medveda na človeka.*** Je len náhoda, že sa ľahké ubliženia na zdraví nemenili na zabitie. Prípad z Fačkovho sedla v roku 2018 podľa popisu v médiách splňa všetky kritériá toho, že smrť zapríčinil medved', hoci ku kontaktu pred smrťou medveda s človekom dôjst' nemuselo, čo konštatuje vyšetrovateľ. Preto sme v našom modeli rizík stanovili, že po zvýšení populácie medveda na 1000 ks a viac sa riziko útoku medveda na človeka stáva temer istotou a teda sa situácia dostáva do posledného štátia rizík, kedy medved' bude zabíjať. ***Nevieme povedať kde, kedy a ktorý medved' zaútočí, ale vieme že k takejto udalosti dôjde a buď skončí ľahkým ubližením na zdraví alebo smrťou, čo je vec náhody.***

Redukcia rizík spojených s medvedom sa dá urobiť len a výlučne redukciami ich stavu. Ak z medzinárodných odborných článkov vieme⁴, že pre medvede bez regulačnej funkcie plachosti človeka je potrebný areál 10 000 ha a viac na jedného medveda, tak pre SR je to jednoduchý podiel dvoch čísel $1\ 288\ 000 / 10\ 000 = 128$ ks. Riziko straty populácie druhu a teda aj medveda genetici určili na 30 ks v lokálnej populácii, t.j. 128 kusov splňa toto biologické riziko so štvornásobnou rezervou. ***Všimnite si, že toto riziko nie sú ochotní znášať ani v Nemecku, Rakúsku, Švajčiarsku, Holandsku, Belgicku, Luxembursku, Veľkej Británii ba dokonca ani v Českej republike či Maďarsku.***

Ak zvážime zároveň, že až do roku 2008 sme mali populáciu medveda s reguláciou jeho inštinktu strachu v podobe pachovej stopy človeka, tak je možné uvažovať aj o hustote 1 ks medveda na 3 000 až 5 000 ha podľa úživnosti areálu, t.j. $1\ 288\ 000 / 5\ 000 = 258$ ks až 430 medveďov. V tomto prípade ide o riziko spojené s narušením potravinového reťazca a teda biodiverzity územia. Pán minister Budaj sa pre médiá vyjadril, že si nemyslí, že redukcia stavu populácie medveda na 500 ks môže pomôcť. Má zrejme pravdu. Dôvodom je, že minimálne 2/3tiny z tohto stavu zostanú medvede bez regulačnej funkcie inštinktu strachu v podobe pachovej stopy človeka a teda medvede budú nadálej tolerovať pachovú stopu človeka, vstupovať do kontaktu s človekom a sporadicky napádať človeka. Ale ak stav dosiahne hodnotu 800 ks a menej, pravdepodobnosť útoku medveda na človeka sa podstatne zníži v závislosti od pomery populácie plachého medveda a medveďov bez regulačnej funkcie.

Ale redukcia medveda na 500 ks umožní zrejme výrazne ľahšie zistiť tie medvede, ktoré stále tolerujú pachovú stopu človeka a selektívne a postupne ich vyradovať z populácie a nahrádať ich medvedmi s regulačnou funkciou pachovej stopy. Je temer istota, že pri redukcii populácie medveda na 500 ks je minimálna šanca odstrániť medveda, ktorý je plachý – ***na ulovenie plachého medveda je potrebný špeciálny spôsob lovu,*** skutočný kumšt poľovníka so samostatným režimom lovu trvajúci často aj dva týždne. ***Ak štatistika kontaktov vo Vysokých Tatrách hovorí, že najvyšší stupeň rizika, odkedy už medved' útočí na človeka začína pri počte 1000 ks, je evidentné, že ak má byť opatrenie účinné, potom z piateho stupňa rizika, čo je súčasný stav, je nutné zredukovať riziko minimálne na***

⁴ Bombieri et all., .. (12. June 2019). *Brown bear attacks on humans: a worldwide perspective.* Dostupné na Internete: Scientific Reports Naturerearch: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6562097/>

tretí stupeň, čo je pri populácii medveďa bez regulačnej funkcie pachovej stopy človeka počet v intervale 400 až 600 ks, priemer 500 ks.

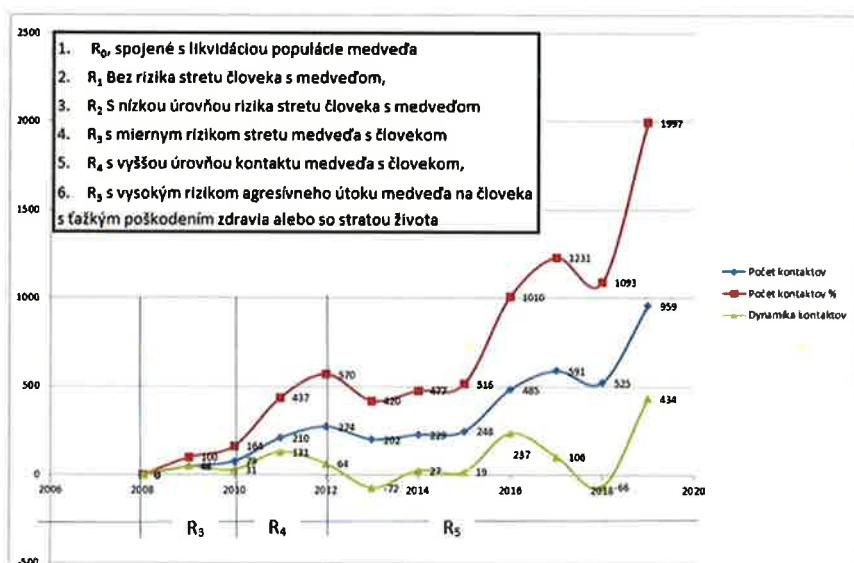
Ak zároveň vyslovíme kvalifikovaný predpoklad, že v tejto populácii zostala približne polovica populácie plachá, potom je možné selektívnym lovom medveďa, ktorý toleruje pachovú stopu človeka postupne zmeniť populáciu medveďa opäť na populáciu plachého medveďa a pri tom istom stave 500 ks docieliť zníženie rizika na základné riziko 1, čo je totožné s rizikom pre 130 ks medveďov, t.j. **skúsenosti hovoria, že ak bola medvedia populácia v stave plachom, nedochádzalo k stretom s človekom a nedochádzalo ani k útokom medveďa na človeka. Navyše medveď bol pachovou stopou človeka uvážnený v jeho prirozenom biotope.**

V prílohe Vám posielam názor na stav populácie jedného z najskúsenejších biológov, pána Ing. Jaroslava Ďuríka. Jeho výpočet reprezentuje rast populácie medveďa vypočítaný cez biológiu vyhovujúcu počtu samíc ku počtu samcov 3:2 bez autoregulačných funkcií.

Ked' ale budeme uvažovať rozdielny stav populácie medveďa, t.j. populáciu v uzatvorenom areáli pachovou stopou človeka v rozsahu 1 288 000 ha a po jeho otvorení stratou plachosti medvedej populácie, dostávame dva typy prírastkov. Uzatvorený areál poskytuje limitovanú úživnosť a vtedy medvedice vedia jedno alebo dva mladé medvede. V prípade otvorenia areálu a teda stratou plachosti sa medvedom rozšírili potravinové zdroje o poľnohospodársku produkciu, čo má za následok nárast počtu medvieďa vo vrhu na štandardný počet 3 až 4 a ojedinele 5 medvieďa.

Druhá autoregulačná funkcia, ktorá sa mení, je regulácia cez inštinkt slasti medveďa. V prípade otvorenia areálu táto autoregulačná funkcia slabne až zaniká, pretože medvedica má kde uniknúť a ochrániť mladé medvieďa. V prípade uzatvoreného areálu sa ročný prírastok pohybuje v rozsahu 10 až 15% ako dôsledok funkcie autoregulačných funkcií, pri otvorenom areáli je možné uvažovať o prírastku 15 až 30%, čo súhlasí s výpočtom Ing. Ďuríka. Inými slovami, **prírastok je dynamickou funkciou závisiacou od úživnosti prostredia a od toho, či je areál uzatvorený alebo otvorený, t.j. či je medveď plachý alebo nie.** Nech vezmeme ktorýkoľvek model, **tak najnižším aktuálnym stavom počtu medveďov je cca 3 500 ks.**

V zásade je nezaujímová horná hranica, pretože posledný rizikový stupeň v podmienkach SR nastáva prekročením hranice populácie medveďa 1000 ks. Zbytok je už len štatistická náhoda výskytu incidentu. Tabuľka rizík nižšie dáva stručný popis jednotlivých rizikových pásiem spojených s medveďou populáciou.

Riziko R₀ znamená ekologický systém bez medveďov, ako je to v Rakúsku, Nemecku, Švajčiarsku, Lichtenštajnsku, Belgicku, Holandsku, Luxembursku, Veľkej Británii, Portugalsku, Írsku

Riziko R₁ 130 ks medveďov znamená, že riziko vyhnutia definované ako kritické množstvo 30 ks je štvornásobne ošetrené, t.j. nedochádzza k riziku vyhnutia a je istota zachovania populácie medveďa v SR, hustota medveďov je 1 ks na 10 000 ha. Areál je

uzatvorený pachovou stopou človeka a nedochádza ku kontaktom človek – medveď, t.j. jedná sa o plachú populáciu medveďa

Riziko R₂ je spojené s rizikom narušenia potravinového reťazca a biodiverzity areálu medveďa a je definované na 3000 až 5000 ha na jeden ks medveďa v závislosti od úživnosti konkrétneho areálu, t.j. počet medveďov je v intervale 256 ks až 430 ks. Aby nedochádzalo k stretu človeka s medveďom je nutné, aby táto populácia medveďa bola v stave s regulačnou funkciou pachovej stopy človeka, t.j. aby to boli plaché medvede uzatvorené v areáli v pachovej stope človeka.

Riziko R₃ je riziko spojené s otváraním uzatvoreného areálu pachovou stopou človeka. Podľa regresnej analýzy z počtu zisteného pre rok 2014 a analýzy štatistiky kontaktov, toto riziko nastáva od počtu 600ks v intervale do 800 ks – časť medveďej populácie stráca regulačnú funkciu pachovej stopy človeka.

Riziko R₄ toto riziko existuje v rozpäti 800 až 1000 ks populácie, kedy narastá počet kontaktov medveď – človek bez toho, aby došlo k útoku medveďa. Otvára sa areál populácie a zároveň ďalšia časť populácie je v stave bez regulácie pachovej stopy človeka, odhadom asi polovica.

Riziko R₅ je hranicou pre 1000 ks medveda, kedy areál je už otvorený, mení sa ročný prírastok a analýza štatistiky kontaktov medveď – človek indikuje, že je istota, že medveď bude útočiť na človeka s následkom ľažkého ubliženia na zdraví a/alebo smrti. Síce nevieme určiť kde a kedy a ktorý konkrétny medveď, len vieme že riziko narástlo na istotu výskytu javu.

V súvislosti s informáciami potrebnými pre rozhodovací proces je možné konštatovať, že už v roku 2016 dosiahol stav populácie medveďa určený cez DNA analýzu profesorom Paulem stav 1 256 ks (-/+ 233 ks, t.j. aj dolná hranica prekročila rizikový stupeň 5. Preto je záhadou, **prečo už vtedy nedošlo k redukcii počtu medveďej populácie na stav 500 ks**. To isté platí pre súčasné nekonanie s argumentom, že sa čaká na výsledky opakovaneho sčítavania počtu medveďov DNA analýzou. Mám za to, že štatistické údaje z kontaktov medveďa a človeka z Vysokých Tatier poskytuje komplementárne informácie k správe prof. Pauleho a kol. a sú dostatočné na základné rozhodovanie o veľkosti populácie. V podstate jediným parametrom, ktorý si vyžaduje dodatočné skúmanie predstavuje dynamika parametra ročného prírastku, ktorý sa mení v intervale 10% až 30%, pričom súčasné fakty poukazujú na zlom, ktorý nastáva pri otvorení areálu medveďa toleranciou pachovej stopy človeka a sprístupnenia ďalšieho zdroja potravín z poľnohospodárskej produkcie.

V porovnaní s analýzou kontaktov sa javí súčasné opakovane sčítavanie medveďa cez DNA analýzu ako neproduktívne a nebude schopné odprezentovať také javy, s akými sa stretla spoločnosť. **Tieto javy sa dajú komentovať už len ako obranné aj keď nepovolené likvidovanie medveďov**, proste zrazu medvede zmizli. Sú to mnohé lokality, ktoré nevykazujú štatistiky platné pre biológiu medveďa a ako potvrdila v debate v Korytnici pani Ing. Fabriciusová, ani CHKO Poľana v roku 2020 neposkytla skutočné štatistiky na vyžiadanie SLK.

Odstránenie z populácie troch či piatich medveďov zásahovým teamom v čase jedného mesiaca po prijatí uznesenia Vašim Výborom NR SR zo dňa 22. júna 2022 nie je znížením rizika, tak ako to žiadal predseda NR SR v mene verejnosti pán Boris Kollár. Napomohlo k tomu aj neurčité znenie uznesenia, ktoré nestanovilo žiadny reálny parameter, či už v počte medveďov alebo kvantifikáciu zásahu určilo iným spôsobom. Uznesenie maximálne stanovuje odstránenie medveďov schádzajúcich do intravilánu obcí, čo je naivný model príčiny a následku, čo situáciu nerieši minimálne nie na turistických chodníkoch, lesných cestách, v okolí chát a cyklotrasách a ukazuje sa, že medvede zliezajú aj do intravilánov miest.

Pozeral som priebeh prijímania uznesenia výboru v ranných hodinách cez internet. Členovia výboru sa vyjadrovali v tom duchu, že oni sami nie sú odborníci na problematiku, spojenú s medveďom ku ktorej sa vyjadrovali, čo sa dá pochopiť. V zásade MŽP malo mať spracované odborné podklady, ktoré mali viesť k rozhodovaniu v rozumnom čase jedného až dva roky po prijatí zákona 543/2002 Z.z. Program starostlivosti pre dravé šelmy je síce spracovaný, ale bez toho, aby

došlo k reálnemu vyjadreniu rizík a ich vedomého riadenia cez reguláciu stavu populácie medveďa (jeho kvality a počtu), či všeobecne dravých šielim nemá žiadnu vypovedaciu hodnotu k riadeniu rizík. Také materiály nie sú k dispozícii z dielne MŽP a jej organizácií dodnes. Ale od prvého kvartála 2020 má MŽP k dispozícii aspoň základné informácie ohľadom rizík spojených s medveďom, ktoré som zaslal opakovane v mnohých materiáloch na MŽP a cez to všetko kompetentné orgány na to určené nekonali. Výsledok poznáte, kopec ľažko zranených ľudí a dokonca jeden občan mŕtvy. Ale predsa výkon poslance a výkon na verejnej funkcií si vyžaduje získať informácie z verejných zdrojov, niesť že ich majú povinnosť tvoriť ako náplň práce. Ako sa postaviť k situácii, že spracované materiály priamo dostávajú a ignorujú ich? Je samozrejmé, že my ako dôchodcovia nemáme výkonnú funkciu, našou úlohou je informovať zodpovedných funkcionárov a ak treba, **informovať príslušné orgány štátu na to určené, že sme zodpovedné osoby informovali.**

Problematika rizík spojených s ekologickými systémami lesa je obsahom §29 písmena d), ktoré prešlo od vzniku zákona 543 v roku 2002 už piatimi novelami. Zvlášť novelizované znenie platné do konca roku 2019 poskytovalo východisko pre riešenie problematiky spojené s rizikami v ekologických systémoch, pokiaľ by bolo interpretované v súlade so zákonmi prírody v súčasnom stave poznania. Vzhľadom na to, že je dôležité rozoznať medzi jednoduchým systémom príčiny a následku, ktorý neumožňuje vedome riadiť riziko a modelom komplexného adaptívneho systému so stresovými systémami, vyjadrenými spätnými väzbami, ktorý umožňuje cielene riadiť – znižovať riziká spojené s ekologickými systémami lesa, budem sa venovať detailnejšie tejto problematike ako jej podstate. Budeme hľadať odpoveď na otázku, či je les zložitým systémom, fungujúcim v režime príčina a následok, alebo je les komplexným adaptívnym systémom s hierarchickým usporiadaním živých organizmov?

Ak systém, akokoľvek zložitý funguje v deterministickom systéme podnet následok, inými slovami, rovnaký podnet spôsobí rovnaký následok, hovoríme o súčte **zložitom systéme ale pracujúcim v deterministickom režime**. V takto ponímanom systéme **k udalosti nemôže nastáť, kým nie je splnená jediná podmienka – podnet konkrétneho typu**. Takýmto zložitým systémom je napríklad automobil. Kým nevložíte kľúč do štartéra a neotočíte kľúčom, motor nepracuje. Ak nemáte otočený kľúčik v štartovacej skrinke, motor nenaskočí, darmo budete auto tlačiť. Inými slovami, v takomto jednoduchom systéme príčiny a následku, ak medved' človeka neskaličí, tak riziko neexistuje, ak les nehorí tak riziko požiaru neexistuje.

Ak ale vieme riadiť riziko spojené s daným javom, napríklad požiarom, tak cieľavedome investujeme prostriedky a znižujeme riziko vzniku požiaru, alebo vytvárame predpoklady na jeho rýchlu identifikáciu a okamžitú likvidáciu. Investujeme zdroje a docielime zníženie rizika požiaru tak, že k požiaru nedôjde. **Ludia sa ale potom pytajú, načo boli prostriedky investované, ked' k požiaru nedošlo. To, že k požiaru paradoxne nedošlo práve preto, že boli investované prostriedky a znižilo sa riziko, to im už často uniká**. Aj preto, ak sú vybudované protipožiarne cesty a zvážajú sa po nich odstránené vysušené stromy a nebehajú po ceste požiarne vozidlá, tak ľudia majú tendenciu takýto stav využitia lesnej cesty na zvážanie dreva kritizovať.

Ak zvážime, že by boli urobené preventívne protipožiarne opatrenia v Českom Švajčiarsku, tak náklady s nimi spojené by predstavovali zlomok súčasných škôd, kedy požiar zasiahol bezmála 1000 ha a poškodil nielen porasty stromov, ale prinutil ľudí ku evakuácii z domovov s následným poškodením ich majetku. Jednoduchá aplikácia znaleckého posudku Simona z roku 2008 hovorí, že škody na ekologických systémoch lesa v Českom Švajčiarsku dosiahli približne 300 mil. € v cenách z roku 2008.

Jednoduchý systém príčiny a následku ale nie je schopný popísť správne deje, ktoré sú pozorované v prírode. Často malé odchýlky v podnete spôsobujú na výstupe diametrálne odlišné výstupy – čo je podstatou teórie chaosu. Naopak, rozličné vstupy môžu v konečnom dôsledku viesť

k rovnakému výstupu. Tento problém je viditeľný hlavne v riadení rizík spojených so systémom. **V deterministickom systéme príčiny a následku rizikový stav systému sa bud' nerealizuje alebo realizuje.** V praxi ale pozorujeme, že sa akumulujú rôzne javy, ktoré vedú ku konečnému stavu, kedy sa riziko realizuje. V deterministických modeloch riziko existuje len vtedy, keď sa realizuje, t.j. je priamo spojené s presným podnetom, ktorý keď vznikne, nastane riziková udalosť. Ale hlbšie skúmanie ukazuje, že zvlášť živé systémy sa takto nechovajú. Alostatické procesy systémov, ktoré vracajú systém späť do rovnováhy majú svoju kapacitu, ktorou spracovávajú stresové podnete. Rozhodujúca je celková energia stresového podnetu, ktorou je dosahovaný kritický bod kapacity autoregulačných funkcií systému. Čo je zaujímavé, táto kritická energia môže byť jednorazová, ak má stresový podnet dostatočnú intenzitu, alebo sa môže akumulovať v čase a to jedným alebo viacerými kvalitatívne odlišnými spôsobmi. **Prechodom kritického bodu sa mení kvalita alostatických funkcií v tom zmysle, že negatívna spätná väzba ktorá tlmi stresový podnet sa mení na pozitívnu spätnú väzbu, ktorá zabezpečuje následne rozpad podsystému alebo celého systému.** Stresový podnet môže dosiahnuť kritickú hodnotu buď jednorazovým impulzom o príslušnej energii, alebo postupnou akumuláciou stresového podnetu až po prekonanie kritického bodu. Prechodné stavy medzi zdravým systémom s plnou kapacitou autoregulačných funkcií a kritickým bodom sa vyznačujú **trvalou alostatickou záťažou**, ktorá viaže na seba časť kapacity autoregulačných funkcií a tým znížuje zostávajúcu kapacitu autoregulačných funkcií. Impulz aj o nižšej energie vie systém s trvalou alostatickou záťažou prekonať a stresový podnet dosiahne kritický bod. **Na rozdiel od deterministických modelov jednoduchého vzťahu podnet následok, kde nie je možné riadiť riziko, komplexné systémy sa vyznačujú tým, že riziko spojené so systémom je možné cieleno riadiť a hľadať optimálnu rovnováhu medzi vynaloženými nákladmi a úrovňou rizika.**

Modely komplexných adaptívnych systémov umožňujú hlbší výhľad do živých systémov a hlavne umožňujú detailnejšie a precíznejšie pochopiť procesy, ktoré v týchto systémoch prebiehajú. U živých systémov, akým je človek alebo spoločnosť, či strom alebo les, je nutné vždy závery teoretických modelov konfrontovať s realitou, inými slovami je nutné, aby boli k dispozícii overené údaje, či už historického alebo aktuálneho stavu. **Úlohou modelu je povedať, akým spôsobom je možné dosiahnuť maximum úzitku pri minimálnych ekonomických nákladoch.**

V prípade, kedy došlo k poškodeniu ekologických systémov lesa, modely slúžia na ich analýzu a určenie príčiny, nech už bola akéhokoľvek pôvodu.

Komplexnosť ako parameter obsahuje v sebe štrukturálne vlastnosti ako aj vlastnosti dynamických vzťahov. Medzi rozhodujúce štrukturálne vlastnosti môžeme zaradiť:

1. **otvorený systém**
2. **heterogénny systém s diverzitou**
3. **hierarchicky usporiadaný systém**
4. **systém s pamäťou**

Medzi rozhodujúce dynamické vlastnosti je možné zahrnúť:

1. **samo organizačné schopnosti**
2. **vynorenie nových vyšších vrstiev systému**
3. **neurčitosť**
4. **adaptačné schopnosti na zmenené vnútorné alebo vonkajšie podmienky**

Vlastnosti dynamických vzťahov je možné vyhodnocovať v časovom rade s primeraným odstupom. Zaužívaným parametrom pri mapovaní zmien textúry lesa je odstup 5 až 10 rokov podľa

stavu vývoja príslušného lesa či pralesa. Len porovnaním zmien v štrukturálnych vlastnostiach skúmanej plochy, t.j. experimentálne získanými údajmi, je možné určiť dynamické vlastnosti systému.

V lesníctve SR sme svedkami zaujímavého fenoménu. Znalosti z praxe vyzbierané odborníkmi za posledných 300 rokov správne určili postupy pri zakladaní a obhospodarovaní lesa a aj keď neboli formalizované ako riadiaca rovina chaotického systému les, tak boli zistené a aplikované v praxi správne. Keď som podrobil testu zhody prácu profesora Štefana Korpeľa pod názvom Pralesy Slovenska modelom a prístupom v modernom lesníctve publikované v roku 2014 Messierom a kol. musel som konštatovať, že **profesor Korpeľ správne určil rozhrania biologického popisu lesa a pralesa a systémovej roviny komplexných adaptívnych systémov. Lesnícka veda v SR reprezentovaná prácou profesora Korpeľa predstihla svoju dobu približne o 25 až 30 rokov.** Aj preto sú Vyhláška 101/1996 Sb, či STN 48 2511 platné a nie je potrebné na nich nič meniť. Navyše ich interpretácia v svetle komplexného adaptívneho systému je jednoduchá a priamočiara. Smrekový les je zdravý, ak na piatich hektároch lesa je za rok nazbieraných maximálne jeden meter kubický dreva napadnutého lykožrútom (V STN 1000 ks lykožrúta v lapači) a naopak, les sa dostal do kritického bodu zvratu ak na piatich hektároch lesa došlo k nazbieraniu päť metrov kubických dreva napadnutého lykožrútom (V STN ak je v lapači 4000 ks lykožrúta). Stavy medzi tým sú sice zvládnuteľné negatívnu spätnou väzbou, ale jej kapacita je primerane znížená, t.j. les existuje pod trvalou alostatickou záťažou a jeho tolerancia na ďalší stresový podnet je znížená o aktuálnu alostatickú záťaž. Nad kritickú hodnotu dochádza k zmene negatívnej spätnej väzby na pozitívnu a systém neodvratne speje k rozpadu. **Jedinou možnosťou zachovať stabilitu systému je vniestť do systému energiu alebo ak chcete prácu a teda ak nechceme aby v piatom stupni ochrany dochádzalo k destrukcii lesa, potom je potrebné takýto zásah vykonať.**

Znenie §29 písmeno d) platné do konca decembra roku 2019 je nasledovné:

Zákaz činnosti v územiach s druhým až piatym stupňom ochrany a chránených vtáčích územiach neplatí a súhlas na činnosť v prvom až piatom stupni ochrany sa nevyžaduje, ak

d) ide o bezprostredné ohrozenie života alebo zdravia človeka alebo majetku a o vykonávanie úloh Horskou záchrannou službou podľa osobitného predpisu, 64e)

Ako som ukázal na príklade stresového systému spojeného s biotickým činiteľom lykožrúta, prechodom cez kritický bod sa mení negatívna spätná väzba na pozitívnu a teda les speje k neodvratnému rozpadu a teda zničeniu majetku. Naopak v jednoduchom modeli príčiny a následku, kým sa les nerozpadne, tak dovtedy k bezprostrednému ohrozeniu majetku alebo života nedochádza. Ak zvážite, že celý **problém lykožrúta v smrekovom lese je problémom narátať do päť**, potom je skutočne šokujúce, že takýto jednoduchý problém prokurátor vo veci lykožrúta hľadá na päťdesiatich stranách v odôvodnení svojho rozhodnutia a nenájde ho a trestné konanie zastavi⁵.

Podobný problém je spojený s rizikom požiaru. Na jednej strane máme sice k dispozícii vyhlášku 121/2002 Z.z., ale správca územia nie je oprávnený v čase bezprostredného ohrozenia ako dôsledok nárastu rizika požiaru vyhlásiť územie s vyšším rizikom požiaru a okamžite konať preventívne opatrenia s cieľom vrátiť stav územia do základného rizikového pásma. Príklad z Českého Švajčiarska ukazuje na fenomén, ktorý už nie je fenoménom toho, že sú ľudia nevzdelaní a teda nekonajú kvôli nevedomosti. Média informovali o listoch starostov obcí na vedenie Národného parku a žiadali riešiť zvýšené riziko spojené s požiarimi v prevencii, čo vedenie NP neakceptovalo. Neverím tomu, že starostovia obcí mali k dispozícii odborné posúdenie situácie – ten problém bol viditeľný

⁵ Číslo: 1 Pv 16/14/7706-91 EEČ: 2-57-241-2016 Poprad 02.12.2016

Email: lukasik.dusan@gmail.com mobil: 00421 910 237 237, www.honors.sk

voľným okom a prístupný zdravému rozumu. Podobnú situáciu máme aj na Slovensku. Okresné úrady nepovoľujú realizovať opatrenia vedúce k znižovaniu rizík spojených s požiarom a ponechávajú vyschnuté stromy na koreni. Prešiel som nasledovné doliny, kde sú rozsiahle plochy takýchto pozostatkov lesov v podobe vyschnutých stromov, pôsobiacich ako krajina MORDOR. Sú to Jalovecká a Bobrovecká dolina, komplex Mníchu, Roháčska dolina, Spálená či Látaná dolina na Oravskej strane, Tichá a Kôprová dolina včítane Nefcerovej doliny, trasa Štrbské pleso a Jámske Pleso, Veľická dolina, Veľká Studená dolina, Dolina Zeleného plesa, Zadné Medôdoly, Javorová dolina alebo Bielovodská dolina. Nakoniec NLC v roku 2012 konštatovalo, že pod náporom sekundárneho škodcu – lykožrúta zanikol predmet ochrany v nasledovných PR a NPR: Fabova hoľa, Krížna, Nefcerova dolina, Jánošíkova kolkáreň, Kotlov žľab, Babia hora a Pilské. Limby, bežne sa dožívajúce 600 až 800 rokov, prežili tatárske nájazdy či nájazdy Turkov, kurucké vojny či dve svetové vojny, ale 1 500 m³ límb neprežilo dlhšie ako sedem rokov, keď ochranu prírody zobraťi do ruky mimovládne organizácie VLK, Greenpeace, My sme les, OZ Prales a ďalšie zoskupenia typu BROS a WWF Slovensko so silnou podporou MŽP.

Listom zo 4.septembra 2019 som v kontexte aj §29 zákona 543/2002 Z.z. oslovil predsedu vlády pána Pellegrínyho ako aj poslancov NR SR a informoval ich o škodách na ekologickom systéme lesa v rozsahu možných škôd dosahujúcich 15 až 20 miliárd € v zmysle znaleckého posudku Ing. Simona z roku 2008. Prehľad o tejto komunikácii nájdete v priloženom liste generálnej riaditeľky pani Kataríny Butkovskej zo dňa 15. júla 2022 s popisom uceleného modelu arizácie lesa. Je skutočne šokujúce, že na podanie zo dňa 5.decembra 2019 ako moja reakcia na nečinnosť vlády a NR SR použil prokurátor uznesenie prokurátora zo dňa 2.12.2016, ktorým prokurátor zastavil trestné stíhanie a rozsiahle podklady nepostúpil na vyšetrenie. V čase, kedy bol právny názor tovarom a dokonca mal na Žilinskom súde aj cenník, sa to dalo pochopiť. V čase, kedy došlo k verejným slúbom politikov o riešení týchto praktík, je to už ďaleko menej pochopiteľné.

Pre ďalšiu časť môjho listu uvediem najprv overiteľné fakty:

1. Organizáciu podpory voličov pre politickú stranu Sme rodina počas parlamentných volieb medzi lesníkmi a občanmi vidieka organizoval pán Ing. Pavol Zacharovský vo februári 2020
2. Pán predseda NR SR Boris Kollár bol v poradí druhý podpísaný za poslancom Šíblom pod novelu zákona 543/2002 Z.z. ktorou prešli NP pod správu MŽP
3. V máji 2021 ma informoval ako predsedu petičného výboru o svojom jednaní s predsedom NR SR pán Ing. Pavol Zacharovský
4. Na jeseň 2022 bola tlačová beseda predsedu NR SR na ktorej pri Borisovi Kolárovi prehovorili páni Pavol Zacharovský a Rudolf Huliak
5. Tlačovú besedu organizovanú v novembri pánom poslancom Mičovským odvolal sám pán poslanec Mičovský
6. Samotné hlasovanie o novele zákona 543/2002 Z.z. po mnohých odkladoch prebehlo za okolnosti, ktoré vylučuje, že môžu nastať náhodným spôsobom a spôsobom kritériá transakčnej analýzy, t.j. jedná sa o hru. Novela zákona prešla bez podpory poslancov strany Sme rodina, poslanci novelu zákona mohutne kritizovali, ale politická strana Sme rodina neuplatnila právo veta, pretože, ako ste mi vysvetlili, nemohla – podpísala prechod NP pod MŽP v PVV a teda si nemohla uplatniť právo veta. **Negatívny postoj k novele už bol len dokonaním podvodu na voličoch realizovaný podpisom PVV do dvoch mesiacoch od voľebných slubov daných v kampani voličom.**

Pred parlamentnými voľbami vo februári 2020 zorganizoval pán Zacharovský stretnutie zástupcov lesníckeho stavu a vidieka debatu s vedením politickej strany Sme rodina v Liptovskom Hrádku. Zo zdokumentovaného prejavu videonahrávkou pána predsedu Borisa Kollára som vybral jednu krátku ale podstatnú časť, citujem:

*"Človek by mal dodržiavať takú nejakú zásadu zdravého sedliackeho rozumu. A keď sa budeme držať len tohto, tak nemôžeme prerobiť. A preto tvrdím jednu vec. **Mňa nezaujíma nejaký ekoterorista, nejakí blázni blázniví, ktorí to na konci dňa robia aj tak len kvôli peniazom.** Povedzme si tu pravdu. Skutočne ruku na srdce, nerobia to kvôli tomu žeby chceli Vás chrániť, alebo našu prírodu. Nie. **Oni to robia kvôli svojim prachom**"*

Ak teda v máji 2021 pán predseda parlamentu sa podpísal na druhom mieste v rade hneď za navrhovateľa poslancu Šíbla (člena zoskupenia BROS) spolu s ďalšími poslancami pod poslanecký návrh novely zákona 543/2002 Z.z. , ktorou prešli NP pod správu MŽP javilo sa mi tento postup pána predsedu a celej strany Sme rodina ako zrada toho, čo pán predseda Sme rodina hlásal počas kortešačiek lesníkom a vidiečanom. Netajím sa, že som hodne kritický voči politike Sme rodina, čo ste zistil z mojich kritických vyjadrení k Vašim statusom a určite to zistil aj pán minister Krajniak. Ale nakoniec ste mi to práve Vy vysvetlili a ukázali, že situácia je ďaleko dramatickejšia. Ako ste zdôraznil, Sme rodina si nemohla uplatniť na novelu zákona 543/2002 Z.z. právo veta, pretože v Programovom vyhlásení vlády (PVV) je táto skutočnosť zakotvená a na ňu nie je možné uplatniť právo veta. Vaše tvrdenie ale hovorí, že už pri podpise PVV t.j. dva mesiace po sluboch lesníkom a vidiečanom došlo k totálnej zrade svojich voličov stranou Sme rodina. Vklude môžeme povedať, že **Boris Kollar v svojom príhovore presne hodnotil realitu spojenú s ochranou prírody podľa toho známeho – podľa seba súdim Teba.** Nebol problém prakticky od mája 2021 monitorovať info hru o prevode pozemkov NP a zistiť jej hlavných aktérov, čo hodne rozčúlilo práve bývalého zamestnanca SIS pána Zacharovského a radšej ukončil svoje členstvo vo výbere petície Mor ho. Zdá sa, že hra pokračuje ďalej. Ako ste zistil, vägne uznesenie umožňujúce širokú interpretáciu pri znižení rizika viedlo k vyradeniu z populácie podľa médií troch až piatich medveďov, čo v žiadnom prípade nerieši problém rizika spojeného s medvedmi. Miesto uznesenia, ktoré by redukovalo počet medveďov na hustotu povedzme 1 ks na 3000 ha v biotope medveďa a bolo by konkrétnie, merateľné a teda vykonateľné, ***v podstate sa už len čaká na ďalšie útoky medveďa s následkom ťažkého ubliženia na zdraví alebo smrti, čo samozrejme zdvihne verejnoscť na nohy ak bude primerane medializovaná. Zdá sa, že incident 1. augusta bol politicky priskoro.*** Do toho prišla katastrofa lesného požiaru na cca 1 000 ha lesa v Českom Švajčiarsku a vyjadrenie pána ministra Budaja, ktorý vyvolal okamžite rýchlu odozvu lesníckej komory s vyjadrením požiadavky na odstúpenie pána ministra. Kedže mnohé kroky pána ministra Budaja sa dajú interpretovať aj z pozície Diablovho advokáta, podobne, vyvolaný účinok evokuje, že cieľom vyjadrenia pána ministra bolo vybudiť odbornú verejnosť na akciu pre jeho odvolanie. Kedže život vôbec nie je čiernobiely, je možné, že počas zatiaľ hypotetického odvolávania pána ministra dôjde k objasneniu mnohých neriešených javov a celé vyjadrenie pána ministra je možné chápať ako podporu pre petíciu za jeho odvolanie spustenú politickou stranou Národná koalícia. ***Vcelku pekná informačná hra, kde lesníci a vidieci podobne ako vo voľbách v roku 2020 dostanú pocit, že za nich hrdinovia tvrdo bojujú.*** Nuž držme im palce, fakt je ten, že volič nebude prítomný počas podpisovania PVV a následne sa už

nejaké zdôvodnenie pre voliča nájde, prečo to zas nevyšlo. Alebo máte predstavu, že je možné tejto fraške uveriť?

Pre mňa, ako človeka, ktorý sa musí užiť na trhu, je fascinujúce, že pre výkon funkcií v obchodných spoločnostiach zákon vyžaduje proces náležitej starostlivosti⁶, ktorý zahŕňa aj povinnosti vyplývajúce z odbornej starostlivosti⁷s tým, že členovia orgánov konajú v záujme spoločnosti, ktorú reprezentujú.

Pre výkon verejnej funkcie zákon stanovuje profesionalitu, čo nie je nič inšie ako náležitá a odborná starostlivosť ale je povýšená o nestrannosť ⁸, t.j. riešenie musí zohľadňovať záujem spoločnosti.

To znamená, že keď nie som odborníkom v obore a zastávam príslušnú verejnú funkciu, tak som povinný zo zákona si zabezpečiť podklady z verejných zdrojov a od odborníkov tak, aby som nakoniec pomocou týchto podkladov rozhodoval dostatočne kvalifikované, t.j. splnil kritériá náležitej a odbornej starostlivosti a na rozdiel od obchodných spoločností bol môj výkon zároveň nestranný a profesionálny. Na výkon verejnej funkcie sa vyžadujú ešte vyššie nároky, ako len náležitá a odborná starostlivosť. Kým v prípade obchodnej spoločnosti predstavenstvo a dozorná rada háji záujmy spoločnosti v súlade s vymedzeným rámcom zákonov, výkon na verejnej funkcií si vyžaduje nielen profesionalitu vyjadrenú náležitou starostlivosťou a odbornou starostlivosťou, ale do výkonu musí byť integrovaná aj nestrannosť, t.j. **výkon na verejnej funkcií si vyžaduje integrovať aj záujem celej spoločnosti a hľadanie takého riešenia, aby bol zosúladený záujem individuálny a záujem spoločnosti.**

Posledný stupeň nárokov predstavuje výkon poslanca, ktorý prijíma zákony a je viazaný na poslanecký sľub v Ústave. Ak poslaním Ústavy je chrániť majetok, zdravie a život občana, čakal by som, že pri verejne dostupných informáciách, kedy evidentne je ohrozený nielen majetok, ale aj život a zdravie občana, sa poslanci zoznámia s verejne dostupnými informáciami ohľadom základných parametrov rizík spojených s ohrozením občana medveďom, pričom celý intelektuálny výkon, ktorý sa žiada po členoch výboru NR SR, ktorý vediete, je **urobiť podiel dvoch čísel a zistíť, že potrebujeme redukovať medveda v prvom kroku presne na počet, ktorý uviedol pán minister Budaj (500 ks) a ktoré zásadne redukuje riziko útoku medveda na občana.** S odstupom mesiaca od prijatia uznesenia na 88. schôdzi výboru je možné konštatovať, že všeobecné vyjadrenie v uznesení s textom "*Bezodkladne realizovať okamžité a účinné opatrenie v záujme ochrany zdravia a bezpečnosti a ochrany majetku obyvateľov v súvislosti s výskytom medveda hnedého v blízkosti ľudských sídliev*" nezahŕňa turistické chodníky a nekvantifikuje riziko, t.j. **je vágne a je merateľné len cez naivný systém príčiny a následku.** Inými slovami, po mesiaci je možné konštatovať, že médiá informovali že prostredníctvom zásahového teamu došlo k vyradeniu z populácie medveda tri až päť kusov, čo samozrejme riziko útoku medveda nereduкуje na aspoň približný stav spred roku 2008. Ale medvede zázračne miznú zhruba tak, ako keď prekročia hranicu s Českou republikou. Je zrejmé, že občania v zúfalstve riešia problém, ktorý ináč ako preventívna sebaobrana nemožno nazvať, nech si už pod tým myslíme čokoľvek. Alebo si máme predstaviť, že je to dôsledkom ohlášenej prevýchovy medveda prihováraním, ako odporúča paní Apfelová, alebo sa medvede boja paint ballooných guličiek veľkých detí zo zásahového teamu medveda a teda zdržujú sa v neprístupnej časti lesa či môžeme očakávať ešte iné kreatívne formy, ktoré vysvetlia tento fenomén?

⁶ Zákon 513/1991 Zb § 194 odsek 5)

⁷ Zákon 513/1991 Zb. § 135ač odsek 1), a § 194 odsek 5)

⁸ Zákon 55/2017 článok 5 a článok 6

Vážený pán predseda,

Jediné, čo môžem urobiť je, že Vás informujem o mojich zisteniach, ktoré samozrejme majú svoju subjektívnu interpretáciu. Je na Vás, ako s informáciami naložíte. *Osobne si myslím, že nakladanie s majetkom v podobe lesa, ktorý ľahko môže mať hodnotu 500 miliárd € spôsobom, akým sa deje, je neprimerané jeho hodnote, často nezodpovedné a navyše v súlade s poslaním ústavy evidentne sa neplnia ciele, to znamená, občan nemá ochránené zdravie a ani život a nie je primerane chránený ani majetok a je jedno, či vo verejnom alebo súkromnom vlastníctve.*

Pokiaľ by sa znenie znefunkčneného §29 v písmene d) zákona 543/2002 Z.z. vrátilo do znenia platného do konca roku 2019 a rozšírilo sa o povinnosť vypracovať nižšie právne normy, ktoré by:

1. určili o ktoré riziká sa jedná a vymenoval ich zákon taxatívne
2. pre každé riziko bola povinnosť vypracovať samostatnú vyhlášku, ktorá by záväzne interpretovala postup správcu územia a ostatných orgánov štátnej správy pre všetky stupne ochrany zákona

potom by nemohlo dôjsť k svojvoľnému výkladu zákona, boli určené povinnosti ale aj práva a popisom by boli jasne zadefinované a tým aj vymožiteľné.

Materiály, ktoré sme vydali ako verejné stanovisko petičného výboru Mor ho! za záchrannu lesa, vody v procese klimatických zmien a odstránenie ohrozenia človeka v prírode k novele zákona 543/2002 Z.z. obsahuje celý rad materiálov, ktoré snáď pomôžu k prijatiu racionálneho rozhodnutia v téme lesa a škôd, a k samotnej novele zákona 543/2002 Z.z., ktorá sa stala predmetom vášnivých diskusií a postojov.

Za temer 8 miliónov € dané na projekt *Realizácia programov starostlivosti o veľké Šelmy na Slovensku* spoločnosť obdržala fikciu v podobe nekvalifikovaných až odborne hlúpych rozhodnutí orgánov štátnej správy s infantilnými výstupmi do médií, ako pán Slašťan odvrátil desať útokov medveďa, či odporučenie prihovárať sa medveďovi. Realita je ale, že sme svedkami vyše dvadsať ľažkých ubližení na zdraví a jednej potvrdenej smrti občana. Realita je, že dochádza kvôli premnoženiu medveďa k degradácii lesného ekosystému – miznú drobné živočíchy, mravce fornica a rozmnožujú sa kliešte prenášajúce bolériózu a encefalitídu. Narušenie potravinového reťazca v kombinácii s tlakom chránených predátorov a vyschýnajúcimi smrekovými lesmi dochádza k znižovaniu stavov hlucháňa. Inými slovami, *významne klesá biodiverzita a kvalita ekologických systémov meraná teplotou, zásobami spodných vôd a prietokmi vo vodných tokoch, retencie lesných ekologických systémov oproti stavu spred prijatia zákona 543/2002 Z.z. a uvedenie do praxe vynálezu nič nerobenia či bez zásahových území.*

Uvedomte si prosím, že sú to práve títo občania aj tí poškodení, ktorí platia cez dane toto hranie sa veľkých detí. Nedivte sa, že sme kritickí k práci našich volených zástupcov a ľudí zodpovedných za výkon funkcií, pretože okrem siahodlhých rečí, kde sice veľa politik hovorí, ale nepovie nič, nevidno žiadnu prácu okrem pomaly povinných spravodajských či informačných hier. Miesto trištvrte hodinového prejavu ministra Budaja čakal by som, že najprv rezort MŽP predloží s predstihom výboru NR SR materiál, kde jasne pomenuje problém spojený s rizikami v ekologických systémoch lesa a navrhne varianty riešenia. Miesto toho v kľúde otvoríte rokovanie výboru a debatuje o vecnej a odbornej problematike rizík spojených s ekologickými systémami lesa a medveďa zvlášť v štýle kto koho uhovorí dlhším politickým prejavom.

A tak ľudia s cieľom ochrániť seba a svojich najbližších evidentne v takých krízových situáciách ako je stret s medveďom, aj v prevencii v súlade so zdravým rozumom, berú spravodlivosť do vlastných rúk. Divíte sa občanom, *ked Váš výbor nie je schopný ani na apel predsedu NR SR Borisa Kolára priamo na výbore prijať uznesenie, ktoré reálne rieši riziko, ale prijima uznesenie typu „akože“ len aby uspokojoil veľké deti?*

Pán minister Budaj pri svojom nástupe oboznámil verejnosť, citujem: „*Z rezortu odstránim korupciu, posvetim si aj na podozrivé zmluvy.*“ Možno je čas vyžiadať si od pána ministra Budaja aj stanovisko MŽP k efektívnosti vynaložených prostriedkov a či skutočne rieši reálne korupciu v svojom

Ing. Dušan Lukášik, CSc., Námestie osloboditeľov 24, 031 01 Liptovský Mikuláš

rezorte? Viac sa k tejto problematike dočítate v mojom liste pani GR Ing. Kataríne Butkovskej zo dňa 15. júla 2022, ktorý Vám pripájam k listu.

Prajem Vám chladnú hlavu pri posudzovaní faktov a prijatie riešenia, ktoré bude v záujme spoločnosti a s ňou budú zosúladené aj oprávnené záujmy jednotlivcov, ktoré ja nerozporujem. Môj postoj ale je, že **bez zabezpečenia elementárnej spravodlivosti**, tak ako to politické strany slubovali, **riešenie ohľadom problému rizika spojeného s medveďom, tak ako ste ho sformulovali v uznesení nebude mať primeranú vážnosť a len sa tvári ako riešenie.**

Z úcty k našim predkom používam pozdrav partizána

MOR HO!

Ing. Dušan Lukášik, CSc.
Predseda petičného výboru Mor ho!

Prílohy:

1. Výpočet počtu medveďov Ing. Jaroslav Ďurík
2. Zmluva o poskytnutí nenávratného finančného príspevku – č. OPKZP-PO1-S C131-2017-22/01 Číslo zmluvy: ŠOP SR/P-9/2018
3. Ján Budaj, status na FB dňa 29. júla 2022
4. Ján Budaj: Z rezortu odstráním korupciu, posvetím si aj na podozrivé zmluvy (rozhovor)
5. List na GR Ing. Katarínu Butkovskú zo dňa 15. júla 2022

Príloha č.1

Analýza: Medveď na Slovensku v číslach, alebo ako to naozaj je

Z prostredia tímu Technickej univerzity vo Zvolene, ktorý v rokoch 2013 a 2014 riešil zisťovanie početnosti medveďa na základe genetickej analýzy DNA z výstelky hrubého čreva z trusu medveďov, unikla nasledovná informácia.

Pri zohľadnení skutočnosti, že po prvej, z približne polovice poľovných revírov neprišli žiadne vzorky trusu a po druhé necelých 3 000 doručených vzoriek určite nepochádzalo od všetkých medveďov, vyskytujúcich sa v tých revíroch odkiaľ vzorky prišli, bola v prostredí riešiteľského tímu vyslovená hypotéza, že keby v roku 2014 na Slovensku žilo 4 000 medveďov, nikto by sa nemohol diviť.

Z tohto pohľadu sa odvodenie stavu populácie na 1 256 jedincov medveďa hnedého (+- štatistická odchýlka) a používanie tohto čísla ako relevantného východiska pre posudzovanie problému „medved“ javí ako krajne nespoľahlivé, resp. **tento kmeňový stav je možné posudzovať najviac ak ako výrazne podcenené minimum .**

Ale dajme tomu, že teda tých 1 256 jedincov z roku 2014 je pravde blízky, čiže objektívny údaj, ktorý môžeme použiť ako základ pre jednoduchý matematický model vývoja kmeňových stavov slovenského medveďa v rokoch 2014 až 2020. Ako ďalšie predpoklady budeme uvažovať:

- priemernú životnosť medveďa 15 rokov,
- pomer pohlavia 1 : 1,
- sexuálna dospelosť medvedíc od 5 rokov vyššie,
- ročný prírastok max. 1 medvieda od každej druhej medvedice, v modeli matematicky vyjadrený ako prírastok 0,5 medvieďa od každej dospelej medvedice (čiže rujnosť medvedíc každý druhý rok),
- úhyn dospelých medveďov postihuje rovnako obidve pohlavia,
- úhyn medvieďa je zahrnutý v nízkom koeficiente prírastku,
- v modeli nazývam medveďov všetky samce, teda aj vlaňajšie medvieďatá samčieho pohlavia, kým u medvedíc rozoznávam medvedice dospelé, čiže 5 - ročné a staršie a medvedice nedospelé, t. j. 1 až 4 ročné.

Výpočet:

Rok 2014: pri celkovej početnosti 1 256 medveďov znamená cca 628 samcov (medveďov) a 628 samíc (medvedíc). Zo 628 medvedíc bolo vtedy 167 nedospelých a 461 dospelých. Dospelé medvedice v roku 2014 vyprodukovali prírastok najmenej 230 medvieďa (461x0,5). Stav medveďej populácie na konci roku 2014 teda bol: 628 samcov, 628 medvedíc a 230 medvieďa, spolu 1 486 ks.

Rok 2015: keďže jeden ročník (1.486 : 15) 99 dospelých medveďov uhynulo, počiatočný stav bol 1 387 ks, z toho 693 samcov, 508 dospelých a 184 nedospelých medvedíc (vlaňajšie medvieďatá prechádzajú nasledujúcu jar do skupiny samcov a samíc). Asi 508 dospelých medvedíc vyprodukovalo 254 medvieďa, takže zloženie populácie bolo 693 samcov, 508 dospelých medvedíc, 184 nedospelých medvedíc a 254 medvieďa, úhrnom teda 1 639 ks.

Rok 2016: úhyn 109 ks, počiatočný stav celej populácie 1.530 ks, z toho stav medveďov 765 ks, stav medvedíc 765, z toho 561 dospelých a 204 nedospelých medvedíc. Prírastok 561 x 0,5 = 280 medvieďa. Stav populácie na konci roku teda bol 1 810 ks.

Rok 2017: úhyn 121 ks, jarný stav bol teda 1.689 k z toho 844 medveďov , 619 dospelých a 225 nedospelých medvedíc. Prírastok $619 \times 0,5 = 309$ ks. Spolu teda 844 medveďov, 619 dospelých medvedíc , 204 nedospelých medvedíc a 280 medviedat úhrnom 1 947 ks.

Rok 2018: úhyn 130 ks . Jarný stav 1.817 ks , z toho 908 medveďov , z toho 666 dospelých medvedíc a 242 nedospelých medvedíc. Prírastok $666 \times 0,5 = 333$ medviedat, stav na konci roka teda bol 908 medveďov, 666 dospelých a 242 nedospelých medvedíc , úhrnom 2 149 ks.

Rok 2019: úhyn 143 ks. Jarný stav celkom 2 005 ks, z toho 1 002 medveďov, 735 dospelých medvedíc, 267 nedospelých medvedíc. Prírastok $735 \times 0,5 = 367$ medviedat. Celkové zloženie populácie na konci roka 1 002 medveďov, 735 dospelých a 267 nedospelých medvedíc a 367 medviedat, úhrnom teda 2 371 ks.

Rok 2020: úhyn 158 ks. Celkový jarný stav 2 213 ks, z toho 1 107 medveďov, 811 dospelých medvedíc , 295 nedospelých medvedíc. Prírastok $811 \times 0,5 = 405$ medviedat. Predpokladaný stav na konci roka teda bude asi: 1107 medveďov, 811 dospelých medvedíc, 295 nedospelých medvedíc a 405 medviedat, úhrnom teda 2 618 ks.

Popri tom :

- niektorí autori a praktici zvažujú oveľa dlhšiu životnosť medveďa, vyšší koeficient prírastku a sexuálne dospievanie medvedíc už vo 4. roku,
- riešiteľskému tímu TU Zvolen vyšiel pomer pohlavia mierne v prospech medvedíc.

Nezabúdajme pritom, že neoficiálny, ale odborný odhad členov genetického tímu TUZVO v roku 2014 znel až na počet okolo 4 000 medveďov!

Predpokladajme však, že pri zohľadnení všetkých objektívnych chýb a organizačných nedostatkov genetického výskumu TUZVO došlo len k 100 - percentnému podceneniu kmeňových stavov medveďa. Pravde bližší by bol vtedy potom skutočný stav nie 1 256, ale 2512 medveďov. Pri analogickom prepočte na túto 100 - percentnú chybu východiskových údajov z mojej modelácie teda vychádza, že dnešné kmeňové stavy medveďa v Slovenskej republike môžu dosahovať dvojnásobok, teda najmenej približne 5 200 ks, čo oveľa viac korešponduje so súčasným dynamickým rozširovaním areálu medveďa, vyššou frekvenciou stretávania sa s medveďom vo voľnej prírode, stúpajúcim počtom konfliktných situácií, jeho migráciou do intravilánov obcí a miest, ako aj so skúsenosťami našich horských polovníkov, keď tito stretávajú pri návštive lesa skôr medveďa ako inú zver. Popri tom len normované kmeňové stavy raticovej zveri sa u nás (na rozdiel od medveďa) rátajú na desaťtisíce, o skutočných stavoch ani nehovoriač.

A to už ani nespomínam možnosť prepočtu na cca 300 - percentnú chybu, ak by sme za populačný základ pre moju modeláciu vzali odborný odhad 4 000 ks z roku 2014. I keď sa medzi nami určite nájdú aj takí, pre ktorých nie je a priori neprípustných ani hypoteticky nevídanicých 8 000 ks medveďov. Mňa vrátane.

Ing. Jaroslav Ďurík/lesmedium.sk

(Autor je lesník, poľovník a bývalý profesionálny pracovník štátnej ochrany prírody)

Dátum 25. apríl 2021 15:00

Autor: Poľovníctvo a rybárstvo

Ing. Dušan Lukášik, CSc., Námestie osloboditeľov 24, 031 01 Liptovský Mikuláš

Príloha číslo 2

Realizácia programov starostlivosti o veľké Šelmy na Slovensku Kód projektu 310011L489

Prijímateľ:

Štátnej ochrany prírody

Zmluva o poskytnutí nenávratného finančného príspevku – č. OPKZP-PO1-S C131-2017-
22/01

Číslo zmluvy: ŠOP SR/P-9/2018

Poznámka: Kohézny fond

Operačný program:

Spolufinancovaný fondom:

Prioritná os:

Investičná prioritá:

Operačný program Kvalita životného prostredia

Kohézny fond

I. Udržateľné využívanie prirodnych zdrojov prostredníctvom
rozvoja environmentalnej infraštruktury

1.3 Ochrana a obnova biodiverzity a pôdy a podpora
ekosystemovych služieb, a to aj prostredníctvom sustavy

Natura 2000 a zelenej infraštruktury

Špecifický cieľ: 1.3.1 Zlepšenie stavu ochrany druhov a biotopov a posilnenie

Biodiverzity, najmä v ramci sustavy Natura 2000

na dosiahnutie cieľa Projektu: cieľom Projektu je naplnenie Merateľných ukazovateľov

Projektu definovaných v Prílohe Č. 2 Zmluvy o poskytnutí

NFP, a to podľa času plnenia Meniteľného ukazovateľa budú

k datumu Ukončenia realizácie hlavných aktivít Projektu a tiež po Ukončení realizácie hlavných aktivít Projektu a ich nasledne

udržanie počas Obdobia Udržateľnosti projektu v súlade

s podmienkami uvedenými v článku 71 všeobecného

nariadenia a v Zmluve o poskytnutí NFP

Partner

názov:

sidlo:

zriadený:

konajúci:

IČO:

IČ DPH:

poštová adresa:

e-mail:

(ďalej len „Partner“)

2.13 Pravny vzťah a vzajomné prava a povinnosti Prijímateľa a jeho Partnera pri realizácii Projektu
upravuje osobitná pišomná zmluva o partnerstve, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou tejto zmluvy

Narodna zoologicka zahrada Bojnice

Zamok a okolie 6, 972 01 Bojnice

na zaklade rozhodnutia ministra životného prostredia

Slovenskej republiky z 28. júla 1998 č. 16/1998 - 4. o vydani

záradovacej listiny Zoologickej zahrady Bojnice

Ing. Milan Šovčík, riaditeľ

00 358 011

SK2021162891

Zamok a okolie 6,972 01 Bojnice

zoobojnice@zoobojnice.sk

Hlavnými cieľmi projektu "Realizácia programov starostlivosti o veľké šelmy na Slovensku" (ďalej len „projekt Veľké šelmy 2“) je zachovať priaznivý stav medveďa hnedého a vlka dravého v alpskom bioregióne. Zároveň dosiahnuť priaznivý stav u vlka dravého v panónskom bioregióne a rysa ostrovida na celom Slovensku prostredníctvom realizácie aktivít zo schválených programov starostlivosti. Uvedené ciele sú v súlade s aktualizovanou národnou stratégiou ochrany biodiverzity do roku 2020, najmä jej cieľom A.1: Zhoršovanie stavu všetkých druhov a biotopov a dosiahnuť výrazné a merateľné zlepšenie ich stravu. Všetky činnosti projektu sú realizované v rámci hlavnej aktivity: Realizácia programov starostlivosti o veľké šelmy ktorá je rozdelená na časti:

Aktivity v oblasti národnej legislatívy

Aktivity v oblasti praktickej starostlivosti

Aktivity v oblasti monitoringu

Aktivity v oblasti výchovy a spolupráce s verejnosťou

Aktivity v oblasti výskumu

Aktivity v oblasti starostlivosti o medveďa hnedého a rysa ostrovida v podmienkach mimo ich prirodzeného stanovišťa („ex situ“)

Aktivity v oblasti zabezpečenia a hodnotenia schopnosti prežívania jedincov v podmienkach „ex situ“ a následne „in situ“

Hlavným výstupom projektu bude posilnenie právnej a inštitucionálnej ochrany a manažmentu veľkých šeliem na Slovensku. Ďalšie výstupy projektu sa týkajú zlepšenia systému riešenia škôd spôsobených veľkými šeliami, systému preventívnych opatrení na zamedzenie týchto škôd, zníženia vplyvov na veľké šelmy, ďalšie posilnenie cezhraničnej spolupráce, zavedenie monitoringu do praxe, získanie nových relevantných poznatkov týkajúcich sa veľkých šeliem, skvalitnenie práce s verejnosťou. Projekt bude realizovaný v rámci celého areálu rozšírenia veľkých šeliem (aj potenciálneho).

Celkové oprávnené výdavky na Realizáciu aktivít Projektu predstavujú sumu 7 999 997,57 EUR Poskytovateľ poskytne Prijímateľovi NFP maximálne do výšky 7 999 997,57 EUR čo predstavuje 100% z Celkových oprávnených výdavkov na

Realizáciu aktivít Projektu podľa ods. 3.1 písm. b) tohto článku zmluvy,

Časový harmonogram realizácie aktivít projektu - 3/2017-12/2022

Ukazovateľ výsledku

Plocha podporených biotopov s cieľom dosiahnuť lepší stav ich ochrany – 8250 hektárov
Z toho ŠOP – 8 248,2955 ha a NZOO Bojnice 1,7045 ha

Rozpočet projektu :

STATNA OCHRANA PRÍRODY SLOVENSKEJ REPUBLIKY - 6 515 596,97€

521- mzdy 3.424.627,50€,

512-cestovné náhrady 548.653,44 €

518- Ostatné služby 843.934,30€

112-zásoby – 1.050.682,20€,

022-dlhodobý majetok – 210 467,92€,

023-Dopravné prostriedky-409.230,01€,

ŠOP – projektový manažér projektu 27 473,60€

NÁRODNÁ ZOOLOGICKÁ ZÁHRADA BOJNICE - 1 484 400,60 €

521- mzdy 33 389,40 €,

518- Ostatné služby – 20 542,35€

112-zásoby – 14 604,12€,

021 – stavby – 1.340.557,12€,

022 - dlhodobý majetok – 47.651,81€,
023 - Dopravné prostriedky-16.395,00€,
NZOO Bojnice – projektový manažér 9 283,20 €

Podrobný rozpočet projektu:

STATNA OCHRANA PRÍRODY SLOVENSKEJ REPUBLIKY – 6 515 596,97€
521 – mzdy 3.424.828€

**TTP - 437250 hodín á 6,95€ - 2.885.428€ ,
Odmeny za práce vykonávané mimo pracovného pomeru 77000 hodín á 9,60€
739.200€**

512 – cestovné náhrady 548 553€

**Cestovné pracovné cesty tuzemské – 350.770€, zahraničné (120 x 207,75€)
24 930€, výdavky na pohonné hmoty – 1 192810 km x 0,15 – 172 957,45€**

518 – ostatné služby – 843.934,30€

Odchytové zariadenie na monitorovanie veľkých šeliem – inštruktáz k používaniu 3000€, Realizácia podujatí, školení a konferencií na zvyšovanie povedomia širokej a odbornej verejnosti (36 x 500€ - 18 000€), Dokumentárno-náučný film 1 x 204 000 €, Návrh, vypracovanie a otestovanie matematicko-štatistického modelu pre vlka 1 model x 148 800€

Príprava a účasť na riešení legislatívnej a praktickej zmeny kompetencií pri riešení škôd a nebezpečných kolíznych stretov spôsobených veľkými šeliami – 454 152€

112-zásoby – 1.050.682,20€.

Napr. fotopasce – 3950 ks á 129 – 227 000€, monitoring a zisťovanie početnosti analýz DNA – 7300 súprav celkom - 494 172€, ochranné pracovné pomôcky, horolezecká výstroj, terénna a taktická výstroj, GPS navigácie, diktafóny, bloothoot reproduktory, technické vybavenie pre potreby monitoringu, odchytové zariadenie na monitoring veľkých šeliem, transportné boxy na skúmavky, MS office, harderové vybavenie, tonery do tlačiarní, čítačky kariet, odborná literatúra k vypracovaniu štúdií (3000€)), kancelárske potreby, transportné boxy na prenos živočíchov (14 kusov á 270€ - 3780€), smaltovaný kotol na vyváranie pascí na vlka (4 kusy á 55€ - 220€)

022- dlhodobý majetok – 210 467,92€.

technické vybavenie pre potreby monitoringu (20 kusov celkom 66.000€), hlboko mraziaci box – 9300€, satelitné obojky s prevádzkou – 26 kusov x 4170€ - 110 000€, odchytové zariadenia na monitoring veľkých šeliem – pasce na odchyt rysa – 6 ks celkom 18 000€, monokulárny ďalekokohľad (telo, okulár, púzdro)+ statív 2 ks celkom 6 880€

023 – dopravné prostriedky -409.230,01€ .

15 kusov - terénne motorové vozidlá + SUV

NÁRODNÁ ZOOLOGICKÁ ZÁHRADA BOJNICE - 1 484 400,60 €

521- mzdy 33 389,40 €,

NZOO Bojnice – projektový manažér 9 283,20 €

518- Ostatné služby – 20 542,35€

Zlepšenie welfare chovaných jedincov – 2 kusy á 10 300€

112-zásoby – 14 604,12€,

Ochranné pracovné pomôcky, outdoorové vybavenie, spray na medvede, prirodzené krmivo (srnčie mäso)- zlepšenie welfare chovaných jedincov 7400€

021 – stavby – 1.340.557,12€,

2 klietky?

022 - dlhodobý majetok – 47.651,81€,

Skladovacie a karanténe priestory – 6 300€, vnútorné vybavenie, odchytové pomôcky, maskovacia sieť, mraziak, elektrický fúrik, VHF prijímač, GPS zariadenie, pozorovacia technika, nádoby, chladiaci stavebnicový box (4 482€), monitorovacie obojky 4 kusy á 5140 – 20 563€

023 - Dopravné prostriedky-16.395,00€

Vozidlo na prevoz živočíchov

Časť F) Aktivity v oblasti starostlivosti o medveďa hnedého a rysa ostrovida v podmienkach mimo ich prirodzeného stanovišta („es ihn“)

F 1. Výstavba karanténnej (rehabilitačnej) stanice pre rysa ostrovida v Národnej zoologickej záhrade Bojnica. Táto stanica bude predovšetkým slúžiť na rehabilitáciu a chov v osirelých a opálených mláďat podmienkach ex situ, posadenie pnrtyvnej tychto jedincov, ich adaptačných schopností po pobytu v zajatí a posúdenie úspešnosti zapojenia sa týchto jedincov v zapojení sa do reprodukcie, či už v rámci autochtónnej populácie na Slovensku, alebo aj reštituovaných populácií v Európe

F 2. Výstavba karanténnej (rehabilitačnej)stanice pre medveďa hnedého v Národnej zoologickej záhrade Bojnice

V súčasnosti s. pomeml Castc ľava 2c v praxi nusUne prípad, kedy s nájde osirolent alebo zranení mláďa medveďa. Zároveň v zmysle rozhodnutia Zásahového tímu pre medveďa hnedého na Slovensku je potrebné eliminovať medvedicu (matku) i pozmeneným správaním (vykazuje známky synantropizácie) nakoľko sa pohybuje v intravilánoch alebo blízkych extravilánoch obcí a na lokalitách s intenzívou ľudskou činnosťou (liečebné a turistická zariadenia, skládky komunálneho odpadu ap.). Tieto jedince si zabezpečujú atraktívnu a ľahko dostupnú potravu v podobe komunálneho odpadu, resp. potravu v záhradách, ovocných sadoch a lokalitách s včelstvami. Zároveň učia takémuto správaniu aj mláďatá. Po ich eliminácii je potrebné mláďa odchyiť a umiestniť do karantény. Po absolvovaní karantény vrátane veterinárnej starostlivosti sú

Ing. Dušan Lukášik, CSc., Námestie osloboditeľov 24, 031 01 Liptovský Mikuláš

takéto jedince pripravené na translokáciu do Štátov Európy, alebo umelý odchov na Slovensku.

Časť G) Aktivity v oblasti zabezpečenia a hodnotenia schopnosti prežívania jedincov v podmienkach „ex situ“ a následne „in situ“

Posúdenie pre prežitie týchto jedincov, ich adaptačných schopností po pobytu v zajatí, posúdenie úspešnosti zapojenia sa týchto jedincov v zapájaní sa do reindrukcie, či už v rámci autochotnéj populácie na Slovensku, alebo aj reštituovaných populácií v Európe. Výsledky: výstavba karanténnych staníc, Štúdia posúdenia úspešnosť odchovu v zajatí (ex situ), Slúži na posúdenie i spevnosti prežitia v podmienkach in situ.

Príloha 3

Jan Budaj

29. júla o 18:12 ·

...

Bezohľadní rúbači lesov, nenažriť obchodníci s drevom, biomasakristi ... teraz , kedy na Slovensku vysychajú rieky a mizne voda zo studní je čas vysvetliť verejnosti, že aké sú dôsledky nadmerných, takmer dvojnásobných ročných ťažieb dreva. Ale aj to bolo vraj málo pilenia a rúbania? Tak sa postavte pred verejnosť a vysvetlite, prečo máme suché studne, prázdnne korytá riek, zničujúcu pálavu na vyrúbaných stráňach... ?

Verejnosť by si mala po tejto sérii horúčav zapamätať, že Slovensko nemá - až na Dunaj - žiadne významné prítoky vody. Ak sa nemá zmeniť na vyprahnutú pustinu, zachráni ho iba dážď a les. Slovensko sa totiž môže na drívnej väčšine svojho územia spoliehať len na zadržanie zrážkovej vody. Z tej a len z tej sa plnia naše prameňe, potoky, aj studne. Sme totiž štátom na úbočí karpatského oblúka, z ktorého hŕd voda - ak ju nezachytí les - rýchlo odteká preč, do nižiny a mora. U nás z toho zostane iba to, čo presiaľne z riek, ktorým ešte ostali prirodzené dná a členité brehy . Ale aj tie rieky a potoky budú mať vodu, iba ak ju zachytí les. Ale nie hocaký - vodozádržnú schopnosť má iba les zdravý a hustý, s podrostom a hníjúcimi zvyškami odumretých kmeňov ...proste pinohodnotný, prirodzený les. Iba ten tvorí tú vzácnú špongiu, čo zadrží prívaly dažďovej vody tak, že po kvapkách presiaľku pôdou aj horninou až do podzemných žriedel našich prameňov a riečok.

Lenže takýto, z hospodárskeho hľadiska vraj neziskový les, už roky ničia biznismani s drevom. Za komunistov učili celé generácie lesníkov vidieť v lese len hospodárske ciele, proste - vyrábať drevo na predaj. Vraj: les sa vychováva sekera.

Dva uplynulé roky sme preto museli zvádzat boj proti akémukoľvek zvýšeniu ochrany prirodzených lesov. Ochrancov lesa napádali na internete, v parlamente, aj fyzicky. Nepriatelia prirodzeného lesa bojovali všetkými, aj nečestnými prostriedkami - biznis s drevom im bol nadovšetko. Vedecké argumenty vysmievali, štvali na nás dedičanov, faľšovali pravdu....

Teraz , v horúčavách tohto leta, by sa mali všetci tí zúriví odporcovia bezzásahových lesov postaviť pred verejnosť, a najmä pred tých oklamaných vidiečanov, ktorým vysychajú studne! Bezzásahový les nechceli zachovať ani len na časti národných parkov... a vojna o les neskončila : drevožrúti v boji proti bezzásahovým lesom ešte stále pokračujú.

A zatiaľ Slovensko vysychá.

Lesy , vysádzané za komunistov ako plantáže kukurice, usychajú a podliehajú škodcom najrýchlejšie ... vodozádržné schopnosti takýchto "priemyselných lesov" sú mizerné. Teraz už začíname cítiť dôsledky toho, že ako a komu sme nechali opanovať naše zelené bohatstvo. Vlny horúčav nám pripomenuli, ako ľahko súprave sme sa prizerali tomu, ako mizí prirodzené lesy a ako sa ešte aj z tých zostávajúcich odvážalo všetko zelené do papierní, do elektrární na biomasu, a najviac - celé kmene stromov - do zahraničia.

Nenásytní rúbači lesov, chameční obchodníci s drevom, biomasakristi ... už viete čo budete robiť, keď na poliach dezertizovaného Slovenska už nebude nič rásť? Keď ostanú suché aj prameňe riek, aj studne a čo živé, to pokape? Viem, vy to viete, máte bohatstvo, ľahko odídete žiť inde. Ale ak sa ničenie nášho zeleného bohatstva nezastaví, po vás tu ostane doslova púšť.

Nenechajme si zničiť krajinu!

Príloha 4

Ján Budaj: Z rezortu odstránim korupciu, posvietim si aj na podozrivé zmluvy (rozhovor)

<https://www.aktuality.sk/clanok/774743/z-rezortu-odstranim-korupciu-posvietim-si-aj-na-podozriven-zmluvy-tvrdi-jan-budaj/>

3fotky v galérii

Ján Budaj (OĽANO), dezignovaný minister životného prostredia Zdroj: TASR

Jana Kubisová

Aktívujte si newslettere

Minister životného prostredia Ján Budaj chce presadiť, aby pozemky pod národnými parkami patrili štátnym ochranárom, nie rezortu pôdohospodárstva ako to bolo doteraz.

V redakcii Aktuality.sk sme od začiatku nezávislí a vo verejnom záujme sprístupňujeme dôležitý spravodajský obsah pre všetkých našich čitateľov zadarmo. Na to, aby sme mohli aj ďalej pripravovať kvalitné spravodajstvo a neustále sa zlepšovať, potrebujeme aj vašu podporu. Podporite nás teraz aj vy.

Doposiaľ žiadna z doterajších vlád nemala environmentálne otázky ako prioritu. Roky neriešené problémy, ako je zonácia národných parkov či presun pozemkov spod národných parkov do rúk envirorezortu, sa nepodarilo vyriešiť ani poslednému ministru.

„Dvanásť rokov tu vládol istý druh moci, treba urobiť inventúru a vládnutie lepšie,“ tvrdí Ján Budaj.

Environmentálnym otázkam sa venuje už niekoľko rokov, osud lesov mu nie je ľahostajný. Predvlni sa mu spolu s ďalšími poslancami podarilo zastaviť dotácie do bioštiepk, vďaka čomu zdravé drevo už nekončí v spaľovni a neplatíme si zaň všetci v účtoch za elektrinu.

Vo voľbách mu ľudia odovzdali vyše 123-tisíc hlasov a v novej vláde obsadí miesto ministra životného prostredia. Prečítajte si náš rozhovor s Jánom BUDAJOM.

Čo sa dozviete v rozhovore:

- o akom spôsobe hospodárenia sa bude rozprávať s ministrom pôdohospodárstva?
- čo urobí s podozrivými zmluvami, ktoré idú cez inštitúcie patriace pod envirorezort?
- ako chce uspokojiť ľudí, ktorí nesúhlasia so zonáciou?
- ktoré environmentálne záťaže bude riešiť ako prvé?
- ako sa Slovensko pripravuje na dôsledky klimatickej zmeny?

Predvolebné odhady niektorých médií favorizovali na post ministra životného prostredia Jána Mičovského, napokon sa tam objavilo vaše meno. Bolo to takto od začiatku nastavené alebo došlo k nejakej zmene?

Ja som tieňový minister životného prostredia, štyri roky som pracoval vo výbore. Pravdupovediac, neviem, kde sa vzali tie odhady, ale keď sa tvoria vlády, je to normálne.

Aký máte vzťah s Jánom Mičovským, ktorý má byť ministrom pôdohospodárstva, keďže envirorezort s agrerezortom úzko súvisia a v rôznych otázkach musia nájsť spoločnú reč?

Pán Mičovský je lesník a myslím si, že aj veľký priateľ lesa. Určite nebudeme mať žiadnen problém si porozumieť. Pod rezortom pôdohospodárstva sú štátne lesy, a to je veľká úloha pre oba rezorty, aby správa štátnych lesov bola prevedená do 21. storočia. Myslím si, že pán Mičovský je na to výborný minister.

Myslíte, že sa podarí dostať pozemky, na ktorých ležia národné parky do rúk envirorezortu, aby mohli štátni ochranári konečne rozhodovať o svojich územiach?

Je to jeden z bodov programu, ktoré chcem ponúknuť aj do vládneho programu. Na ozaj toto treba upratať.

Uvedomujem si, že tu zúri koronavírus a možno budú ekonomicke tăžkosti, ktoré budú limitovať ambície takých rezortov ako je životné prostredie.

Je však aj veľa vecí, ktoré sa dajú urobiť bez veľkých nákladov, odstrániť lobistické riziká, odstrániť korupčné prostredie a ozdraviť celý ten systém. A k tomu patrí aj to, že územia národných parkov by mali byť riadené štátnymi ochranármami.

Bol by som rád, keby sa obnovila niekdajšia supervízia ministerstva nad „zelenou“ štátnou správou. Zároveň potrebujeme prehodnotiť sieť chránených území z hľadiska rešpektovania medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky, pretože EÚ nás na nedostatky už dávno upozorňuje.

No a potom je tu veľmi horúca téma - odstraňovanie starých environmentálnych záťaží, ktoré tak trestuhodne nechávali predošlé vlády. Až táto posledná bola nútene sa tým začať zaoberať, ale celý ten proces je ešte len v prvých fázach.

Pokračovať treba aj v zmenšovaní podielu skládkovania odpadov, aby sa už Slovensko prestalo meniť na jednu veľkú skládku.

Zavrieť reklamu

S akými víziami idete do tejto pozície - čo začnete riešiť ako prvé?

Vytvoríme návrh pre dohodu koaličných strán a potom by som ju predstavil na tlačovej konferencii. Je to vždy kolektívne dielo a je ešte predčasné hovoriť, čo sa bude robiť ako prvé, druhé, tretie... aj s ohľadom na koronakrízu.

Isté je - a to verím, že nenarazí na žiadne tăžkosti, že je najvyšší čas začať odstraňovať všetky tie nerovnováhy, ktoré znevýhodňovali ochranu životného prostredia, kvality života a takisto, že je

potrebné naštartovať dlhodobú prípravu Slovenska na budúce riziká v súvislosti s globálnym otepľovaním. Vidíme teraz, že keď príde krízová situácia, ktorú avízujú vedci a môže naraziť každodenný život ľudí, zrazu si uvedomíme, že nás vedci varovali a že ich názor je veľmi dôležitý.

Na hrozbu otepľovania vedci už roky upozorňujú. Slovensko sa na ňu ešte nechystá s plnou vážnosťou. Správame sa voči tejto hrozbe, ako keby nám tento Covid 19 niekto avizoval vopred, my by sme i tak nič nerobili a čakali by sme, kedy udrie. V takomto podobnom móde sa správame k ochrane vody, k ochrane lesov a vôbec k ochrane Slovenska pred otepľovaním.

Životné prostredie dlhodobo zanedbávali aj predchádzajúce vlády. Aj tátó vláda sa zrejme od prvého momentu bude musieť intenzívne zaoberať témami v súvislosti s koronavírusom a jeho dopadom na ekonomiku, zdravotníctvo a vôbec na celú spoločnosť. Ako chcete dosiahnuť, aby vláda začala riešiť napríklad zonáciu národných parkov, ktoré meškajú roky?

Zonácia národných parkov si vyžaduje veľkú reformu, pretože treba uspokojiť vlastníkov, ktorí tam majú pôdu a lesy. Myslím, že práve tam bude dôležitá spolupráca s rezortom pôdohospodárstva. Som presvedčený, že jedna z foriem ako uspokojiť ich oprávnené nároky je ponúknutím náhradné územia.

Pre zlepšenie situácie môžeme urobiť veľa bez ohľadu na to, v akej ekonomickej kondícii bude štátny rozpočet.

Chcel by som presadzovať, aby slovenské mestá a obce prijali stratégiu intaktných plôch zelene, aby sa nám z krásnych zelených intravilánov nestávali iba betónové plochy a aby sme vziaли vážne nevyhnutnosť zadržiavania vody a ochrany zelene v intravilánoch, čím si pomôžeme ku lepšiemu ovzdušiu aj proti globálному otepleniu.

To je napríklad opatrenie, ktoré si nevyžaduje mimoriadne financie vlády, skôr kladie dôraz na hodnoty, ktoré by mestá a obce mali rešpektovať.

Vrátila by som sa ešte k tej zonácii. Na Horehroní sa o nej už niekoľko týždňov diskutuje a ukazuje sa, že miestni s ňou veľmi nesúhlasia. Majú obavy o stratu zamestnania, úpadok regiónu a podobne. Mnohí ani neveria, že dostanú kompenzáciu od štátu. Možno to bude jedna z prvých vecí, čo budete musieť riešiť, ak sa ten proces nestopne. Pôjdete za nimi a budete s nimi diskutovať?

Sledujem situáciu na Muránskej planine už dlhšie, najmä v posledných mesiacoch. Je to mimoriadne cenná lokalita, kde sa musí záujem domáčich obyvateľov zladiť s ochranou prírody.

Moje prvé kroky budú po neslávne známych odpadoch v trojuholníku, ktorému sa hovorí „Vra-Hu-Mi“, smerovať do Muránskej planiny. Pokúsim sa s ľuďmi komunikovať tak, aby sa zámery ochrany prírody zladili so záujmami ľudí, ktorí tam žijú.

3fotky v galérii

Ťažba v Stolických vrchoch Zdroj: Manik

V súčasnosti je veľká objednávka verejnosti na zastavenie odlesňovania, pričom v mnohých prípadoch ide o nelegálnu ťažbu. U nás však dodnes nemáme žiadne údaje o nelegálnej ťažbe, chytajú sa len tzv. malé ryby, tie veľké nám unikajú. Predchádzajúci minister stihol začať práce na aplikácii, ktorá takúto ťažbu monitoruje. Máte premyslené, ako zakročíte proti nelegálnej ťažbe dreva?

Ja som presadzoval zákon o ochrane lesa, ktorý drancoval lesy aj pod titulom bioštiepky, čím sa podarilo dosiahnuť legislatívne zmeny, zatiaľ sú však podľa mňa slabé.

Chcel by som do potláčania nelegálnej ťažby zaangažovať štátnu políciu, niektorí policajti by mohli pri kontrole dopravnej premávky odhaľovať ilegálny odvoz dreva.

Nikto takéto drevo predsa nevyväža v kufri auta, ale ide o obrovské kamióny, ktoré nám odvážajú to, čo by odvážať nemali a to treba kontrolovať oveľa intenzívnejšie ako doteraz.

Mnoho ochranárov i vedcov zase volá po zavedení prírode blízkeho hospodárenia v lesoch, čo bude mať pozitívny vplyv na biodiverzitu krajiny a odolnosť našej krajiny voči rôznym kalamitám. Čo k tomu treba, aby sa to podarilo dosiahnuť?

Jediným rozumným spôsobom je výberkové hospodárenie, ktoré nespôsobí svojmu okoliu žiadnu škodu. Samozrejme, aj to má svoje otázniky či minisy v tom, že ak sa tento výberkový spôsob nerobí koníkom ale silným harvestorom, tento veľký stroj zničí okolitú faunu a flóru.

Budem aj s pánom budúcim ministrom pôdohospodárstva hľadať cestu ako podnecovať v lesoch práve takýto šetrnejší spôsob hospodárenia.

Zakročíte proti podozrivým zmluvám, ako je napríklad zmluva s externými ochranárm z Gabčíkova, ktorým ročne prichádzajú stotisíce eur nielen cez ŠOP, ale aj cez SVP? Urobíte si audit súčasných zmlúv, aby ste vedeli či v nich pokračovať?

Ako viete, pod týmto rezortom sú aj veľké vodohospodárske podniky, kde ide o veľké peniaze. Tento prípad si všímam a určite ho preverím.

Cieľom tejto vlády bude odstraňovanie korupcie a zastavenie korupčného prostredia. Môžete sa spoľahnúť, že po tejto stránke bude ministerstvo podrobené dôslednej kontrole.

Audit zmlúv je úplná samozrejlosť. Dvanásť rokov tu vládol istý druh moci, treba urobiť inventúru a vládnuť lepšie.

Budete meniť obsadenie inštitúcií, ktoré patria pod envirorezort?

Celé to budem vedieť po tomto audite. Envirorezort je rozsiahly rezort, siahajúci od výrobných, dokonca energetických zložiek až po ochranu prírody. Pokúsim sa to urobiť zrozumiteľným aj pre širokú verejnosť tak, aby bol tento rezort ukážkou verejného vládnutia.

Životné prostredie je dnes vo väčnej situácii aj vďaka klimatickej kríze. OĽANO sa pred voľbami zaviazalo k trom klimatickým cieľom, ktoré napríklad uvádza organizácia Greenpeace ako kľúčové v boji proti klimatickej kríze - je to zníženie emisií EÚ o 65% do roku 2030, vypracovanie plánu na dosiahnutie uhlíkovej neutrality do roku 2040 a transformácia slovenskej energetiky s cieľom dosiahnuť 100% energie z obnoviteľných zdrojov do roku 2050. Platia tieto ciele?

Áno, a verím, že pre ne nájdeme spojencov aj v koaličných stranách.

Aj vy môžete podporiť našu tvorbu

Páčil sa vám tento článok? Podporte nás v boji za ekologicky zodpovednú spoločnosť a takýchto textov budeme vedieť prinášať na Aktuality.sk viacej.

Podpora investigatívnej žurnalistiky

Podpora zodpovednej žurnalistiky

Aktuality takmer bez reklám

Aktuality.sk takmer bez reklám

Vylepšené funkcie diskusií

Možnosť diskutovať

Chcem podporiť

ČÍTAJTE VIAC O TÉME: JÁN BUDAJ

Zdieľaj na Facebooku

Diskusia / 9

Nahlásiť chybu

MOHLO BY VÁS ZAUJÍMAŤ

Medzi medveďmi sa niečo deje. Ľudí navštievujú takmer denne (reportáž z Poľany)

Minister Budaj je za vyhlásenie mimoriadnej situácie na rieke Slaná

Pre Budajov rezort je postačujúcich 20-tisíc eur za ľudský život (názor)

Opozícia nemá dosť hlasov na odvolanie Budaja. Pokračovať bude zrejme v utorok

Poslanci pokračujú v diskusii o návrhu na odvolanie ministra Budaja

Budaj nevylúčil reguláciu medveďov, opozícia ho zajtra plánuje odvolávať

Zdroj: Aktuality.sk

Slovensko

Vo Vatikáne sa začala posledná rozlúčka so zosnulým kardinálom Tomkom

Svet

Čína a Južná Kórea sa dostali do sporu pre systém protivzdušnej obrany THAAD

Krimi

Požiar: Hasiči zasahovali v horiacej autoumyvá

3fotky v galérii

Ján Budaj (OĽANO), dezignovaný minister životného prostredia Zdroj: TASR

Jana Kubisová

Aktívujte si newslettere

Minister životného prostredia Ján Budaj chce presadiť, aby pozemky pod národnými parkami patrili štátnym ochranárom, nie rezortu pôdohospodárstva ako to bolo doteraz.

V redakcii Aktuality.sk sme od začiatku nezávislí a vo verejnom záujme sprístupňujeme dôležitý spravodajský obsah pre všetkých našich čitateľov zadarmo. Na to, aby sme mohli aj ďalej pripravovať kvalitné spravodajstvo a neustále sa zlepšovať, potrebujeme aj vašu podporu. Podporte nás teraz aj vy.

Doposiaľ žiadna z doterajších vlád nemala environmentálne otázky ako prioritu. Roky neriešené problémy, ako je zonácia národných parkov či presun pozemkov spod národných parkov do rúk envirorezortu, sa nepodarilo vyriešiť ani poslednému ministrovi.

„Dvanásť rokov tu vládol istý druh moci, treba urobiť inventúru a vládnuť lepšie,“ tvrdí Ján Budaj.

Environmentálnym otázkam sa venuje už niekoľko rokov, osud lesov mu nie je ľahostajný. Predvlni sa mu spolu s ďalšími poslancami podarilo zastaviť dotácie do bioštiepky, vďaka čomu zdravé drevo už nekončí v spaľovni a neplatíme si zaň všetci v účtoch za elektrinu.

Vo voľbách mu ľudia odovzdali vyše 123-tisíc hlasov a v novej vláde obsadí miesto ministra životného prostredia. Prečítajte si náš rozhovor s Jánom BUDAJOM.

Čo sa dozviete v rozhovore:

- o akom spôsobe hospodárenia sa bude rozprávať s ministrom pôdohospodárstva?
- čo urobí s podozrivými zmluvami, ktoré idú cez inštitúcie patriace pod envirorezort?
- ako chce uspokojiť ľudí, ktorí nesúhlasia so zonáciou?
- ktoré environmentálne záťaže bude riešiť ako prvé?
- ako sa Slovensko pripravuje na dôsledky klimatickej zmeny?

Predvolebné odhady niektorých médií favorizovali na post ministra životného prostredia Jána Mičovského, napokon sa tam objavilo vaše meno. Bolo to takto od začiatku nastavené alebo došlo k nejakej zmene?

Ja som tieňový minister životného prostredia, štyri roky som pracoval vo výbere. Pravdupovediac, neviem, kde sa vzali tie odhady, ale keď sa tvoria vlády, je to normálne.

Aký máte vzťah s Jánom Mičovským, ktorý má byť ministrom pôdohospodárstva, keďže envirorezort s agrerezortom úzko súvisia a v rôznych otázkach musia nájsť spoločnú reč?

Pán Mičovský je lesník a myslím si, že aj veľký priateľ lesa. Určite nebudem mať žiadnen problém si porozumieť. Pod rezortom pôdohospodárstva sú štátne lesy, a to je veľká úloha pre oba rezorty, aby správa štátnych lesov bola prevedená do 21. storočia. Myslím si, že pán Mičovský je na to výborný minister.

Myslíte, že sa podarí dostať pozemky, na ktorých ležia národné parky do rúk envirorezortu, aby mohli štátni ochranári konečne rozhodovať o svojich územiach?

Je to jeden z bodov programu, ktoré chcem ponúknuť aj do vládneho programu. Naozaj toto treba upratať.

Uvedomujem si, že tu zúri koronavírus a možno budú ekonomicke ľažkosti, ktoré budú limitovať ambície takých rezortov ako je životné prostredie.

Je však aj veľa vecí, ktoré sa dajú urobiť bez veľkých nákladov, odstrániť lobistické riziká, odstrániť korupčné prostredie a ozdraviť celý ten systém. A k tomu patrí aj to, že územia národných parkov by mali byť riadené štátnymi ochranármi.

Bol by som rád, keby sa obnovila niekdajšia supervízia ministerstva nad „zelenou“ štátnej správou. Zároveň potrebujeme prehodnotiť sieť chránených území z hľadiska rešpektovania medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky, pretože EÚ nás na nedostatky už dávno upozorňuje.

No a potom je tu veľmi horúca téma - odstraňovanie starých environmentálnych záťaží, ktoré tak trestuhodne nechávali predošlé vlády. Až táto posledná bola nútená sa tým začať zaoberať, ale celý ten proces je ešte len v prvých fázach.

Pokračovať treba aj v zmenšovaní podielu skládkovania odpadov, aby sa už Slovensko prestalo meniť na jednu veľkú skládku.

Zavrieť reklamu

S akými víziami idete do tejto pozície - čo začnete riešiť ako prvé?

Vytvoríme návrh pre dohodu koaličných strán a potom by som ju predstavil na tlačovej konferencii. Je to vždy kolektívne dielo a je ešte predčasné hovoriť, čo sa bude robiť ako prvé, druhé, tretie... aj s ohľadom na koronakrízu.

Isté je - a to verím, že nenarazí na žiadne ľažkosti, že je najvyšší čas začať odstraňovať všetky tie nerovnováhy, ktoré znevýhodňovali ochranu životného prostredia, kvality života a takisto, že je potrebné naštartovať dlhodobú prípravu Slovenska na budúce riziká v súvislosti s globálnym otepľovaním. Vidíme teraz, že keď príde krízová situácia, ktorú avízujú vedci a môže naraziť každodenný život ľudí, zrazu si uvedomíme, že nás vedci varovali a že ich názor je veľmi dôležitý.

Na hrozbu otepľovania vedci už roky upozorňujú. Slovensko sa na ňu ešte nechystá s plnou vážnosťou. Správame sa voči tejto hrozbe, ako keby nám tento Covid 19 niekto avizoval vopred, my by sme i tak nič nerobili a čakali by sme, kedy udrie. V takomto podobnom móde sa správame k ochrane vody, k ochrane lesov a vôbec k ochrane Slovenska pred otepľovaním.

Životné prostredie dlhodobo zanedbávali aj predchádzajúce vlády. Aj táto vláda sa zrejme od prvého momentu bude musieť intenzívne zaoberať témami v súvislosti s koronavírusom a jeho dopadom na ekonomiku, zdravotníctvo a vôbec na celú spoločnosť. Ako chcete dosiahnuť, aby vláda začala riešiť napríklad zonáciu národných parkov, ktoré meškajú roky?

Zonácia národných parkov si vyžaduje veľkú reformu, pretože treba uspokojiť vlastníkov, ktorí tam majú pôdu a lesy. Myslím, že práve tam bude dôležitá spolupráca s rezortom pôdohospodárstva. Som presvedčený, že jedna z foriem ako uspokojiť ich oprávnené nároky je ponúknutím náhradné územia.

Pre zlepšenie situácie môžeme urobiť veľa bez ohľadu na to, v akej ekonomickej kondícii bude štátny rozpočet.

Chcel by som presadzovať, aby slovenské mestá a obce prijali stratégiu intaktných plôch zelene, aby sa nám z krásnych zelených intravilánov nestávali iba betónové plochy a aby sme vziaли väčšiu nevyhnutnosť zadržiavania vody a ochrany zelene v intravilánoch, čím si pomôžeme ku lepšiemu ovzdušiu aj proti globálnemu otepleniu.

To je napríklad opatrenie, ktoré si nevyžaduje mimoriadne financie vlády, skôr kladie dôraz na hodnoty, ktoré by mestá a obce mali rešpektovať.

Vrátila by som sa ešte k tej zonácii. Na Horehroní sa o nej už niekoľko týždňov diskutuje a ukazuje sa, že miestni s ňou veľmi nesúhlasia. Majú obavy o stratu zamestnania, úpadok regiónu a podobne. Mnohí ani neveria, že dostanú kompenzáciu od štátu. Možno to bude jedna z prvých vecí, čo budete musieť riešiť, ak sa ten proces nestopne. Pôjdete za nimi a budete s nimi diskutovať?

Sledujem situáciu na Muránskej planine už dlhšie, najmä v posledných mesiacoch. Je to mimoriadne cenná lokalita, kde sa musí záujem domáčich obyvateľov zladiť s ochranou prírody.

Moje prvé kroky budú po neslávne známych odpadoch v trojuholníku, ktorému sa hovorí „Vra-Hu-Mi“, smerovať do Muránskej planiny. Pokúsim sa s ľuďmi komunikovať tak, aby sa zámery ochrany prírody zladili so záujmami ľudí, ktorí tam žijú.

3fotky v galérii

Ťažba v Stolických vrchoch
Zdroj: Manik

V súčasnosti je veľká objednávka verejnosti na zastavenie odlesňovania, pričom v mnohých prípadoch ide o nelegálnu ťažbu. U nás však dodnes nemáme žiadne údaje o nelegálnej ťažbe, chytajú sa len tzv. malé ryby, tie veľké nám unikajú. Predchádzajúci minister stihol začať práce na aplikácii, ktorá takúto ťažbu monitoruje. Máte premyslené, ako zakročíte proti nelegálnej ťažbe dreva?

Ja som presadzoval zákon o ochrane lesa, ktorý drancoval lesy aj pod titulom bioštiepky, čím sa podarilo dosiahnuť legislatívne zmeny, zatiaľ sú však podľa mňa slabé.

Chcel by som do potláčania nelegálnej ťažby zaangažovať štátnu políciu, niektorí policajti by mohli pri kontrole dopravnej premávky odhaľovať ilegálny odvoz dreva.

Nikto takéto drevo predsa nevyváža v kufri auta, ale ide o obrovské kamióny, ktoré nám odvážajú to, čo by odvážať nemali a to treba kontrolovať oveľa intenzívnejšie ako doteraz.

Mnoho ochranárov i vedcov zase volá po zavedení prírode blízkeho hospodárenia v lesoch, čo bude mať pozitívny vplyv na biodiverzitu krajiny a odolnosť našej krajiny voči rôznym kalamitám. Čo k tomu treba, aby sa to podarilo dosiahnuť?

Jediným rozumným spôsobom je výberkové hospodárenie, ktoré nespôsobí svojmu okoliu žiadnu škodu. Samozrejme, aj to má svoje otázniky či minisy v tom, že ak sa tento výberkový spôsob nerobí koníkom ale silným harvestorom, tento veľký stroj zničí okolitú faunu a flóru.

Budem aj s pánom budúcim ministrom pôdohospodárstva hľadať cestu ako podnecovať v lesoch práve takýto šetrnejší spôsob hospodárenia.

Zakročíte proti podozrivým zmluvám, ako je napríklad zmluva s externými ochranármami z Gabčíkova, ktorým ročne prichádzajú stotisíce eur nielen cez ŠOP, ale aj cez SVP? Urobíte si audit súčasných zmlúv, aby ste vedeli či v nich pokračovať?

Ako viete, pod týmto rezortom sú aj veľké vodohospodárske podniky, kde ide o veľké peniaze. Tento prípad si všímam a určite ho preverím.

Ing. Dušan Lukášik, CSc., Námestie osloboditeľov 24, 031 01 Liptovský Mikuláš

Cieľom tejto vlády bude odstraňovanie korupcie a zastavenie korupčného prostredia. Môžete sa spoľahnúť, že po tejto stránke bude ministerstvo podrobené dôslednej kontrole.

Audit zmlúv je úplná samozrejmosť. Dvanásť rokov tu vládol istý druh moci, treba urobiť inventúru a vládnutie lepšie.

Budete meniť obsadenie inštitúcií, ktoré patria pod envirorezort?

Celé to budem vedieť po tomto audite. Envirorezort je rozsiahly rezort, siahajúci od výrobných, dokonca energetických zložiek až po ochranu prírody. Pokúsim sa to urobiť zrozumiteľným aj pre širokú verejnosť tak, aby bol tento rezort ukážkou verejného vládnutia.

Životné prostredie je dnes vo väčnej situácii aj vďaka klimatickej kríze. OĽANO sa pred voľbami zaviazalo k troma klimatickým cieľom, ktoré napríklad uvádza organizácia Greenpeace ako kľúčové v boji proti klimatickej kríze - je to zníženie emisií EÚ o 65% do roku 2030, vypracovanie plánu na dosiahnutie uhlíkovej neutrality do roku 2040 a transformácia slovenskej energetiky s cieľom dosiahnuť 100% energie z obnoviteľných zdrojov do roku 2050. Platia tieto ciele?

Áno, a verím, že pre ne nájdeme spojencov aj v koaličných stranách.